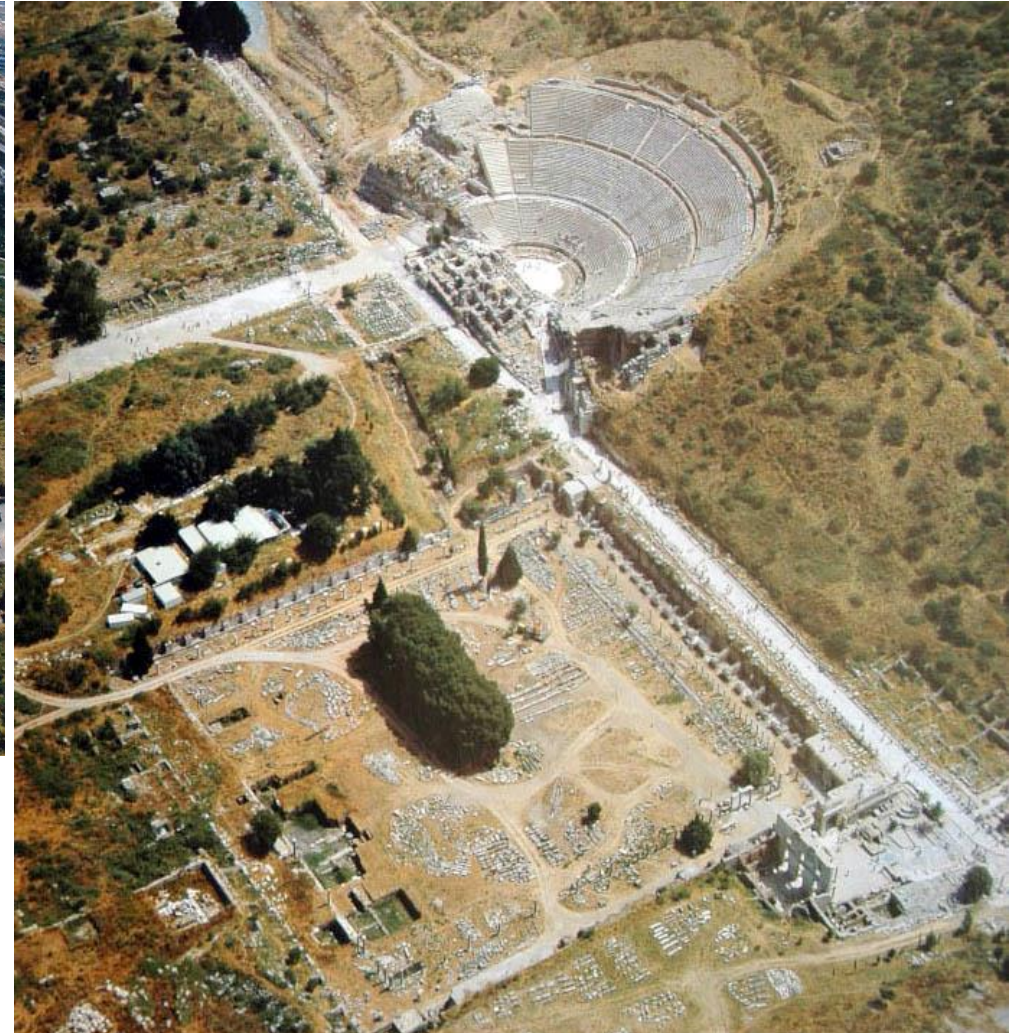
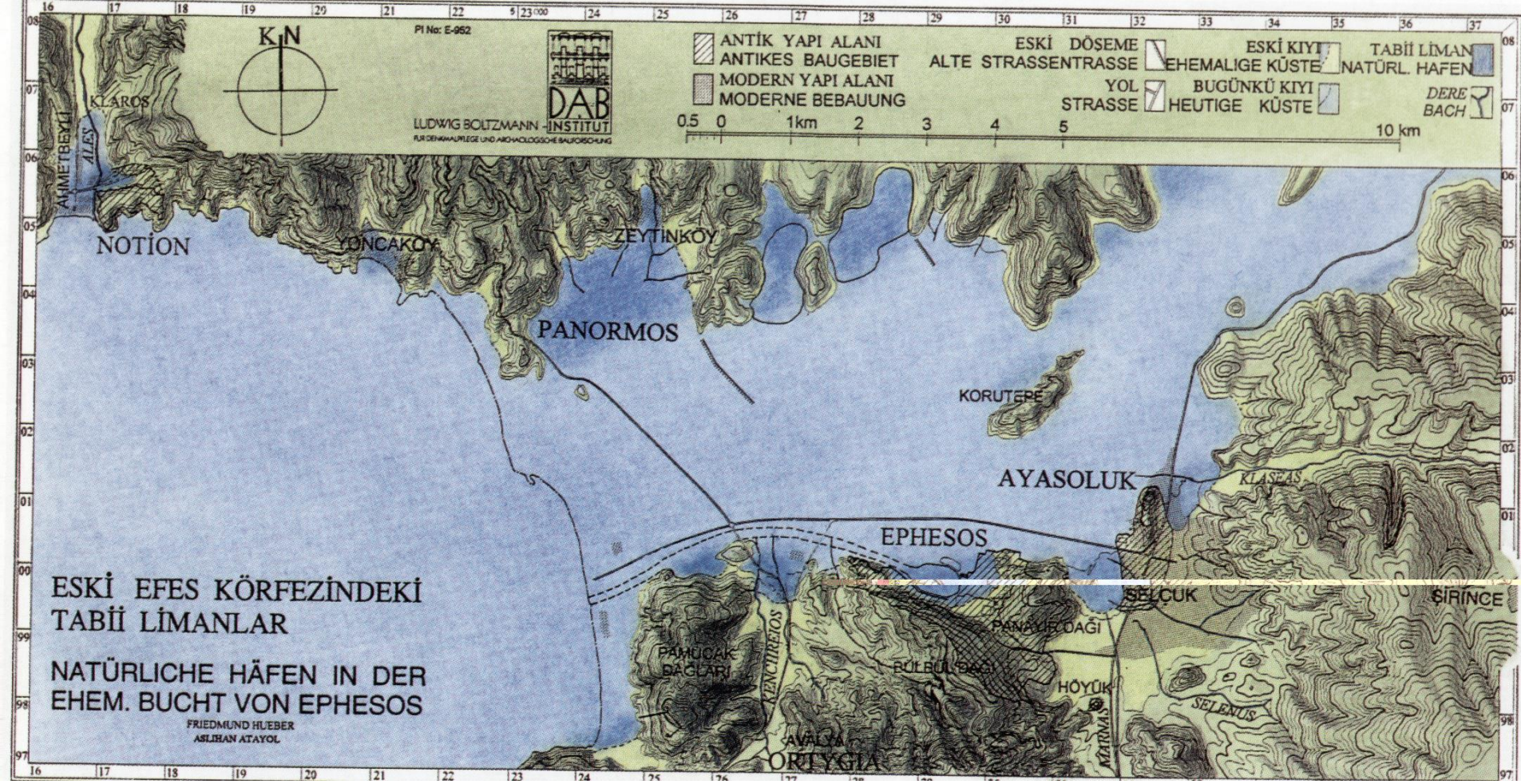

KLA 220 ANADOLU TARİHİ COĞRAFYASI

EPHESOS

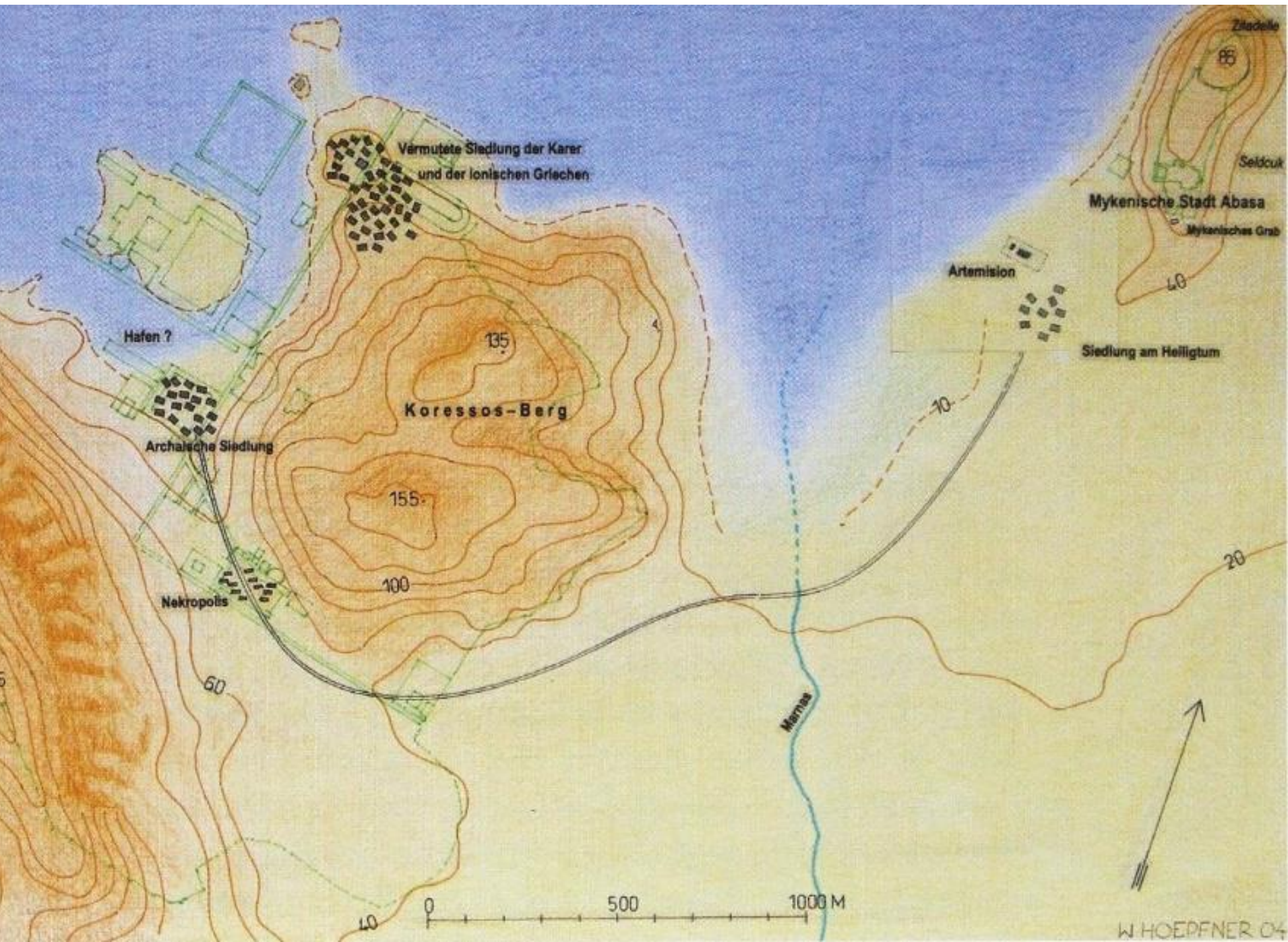

1- Ayasuluk Tepesi (İ.Ö. 3. bine tarihlenen en erken yerleşim ile Bizans Devrine ait, Hıristiyanlık dünyası için büyük önem taşıyan St. Jean Kilisesi),

NEOLITHIC CERAMIC VESSELS
Excavated from the Neolithic site
at Catalhöyük, Turkey
Approx. 6000 B.C.

Vermutete Siedlung der Karer
und der ionischen Griechen

Koressos-Berg

Archaische Siedlung

Nekropolis

Hafen ?

Artemision

Siedlung am Heiligtum

Mykenische Stadt Abasa

Mykenisches Grab

Zitadelle

Soldat

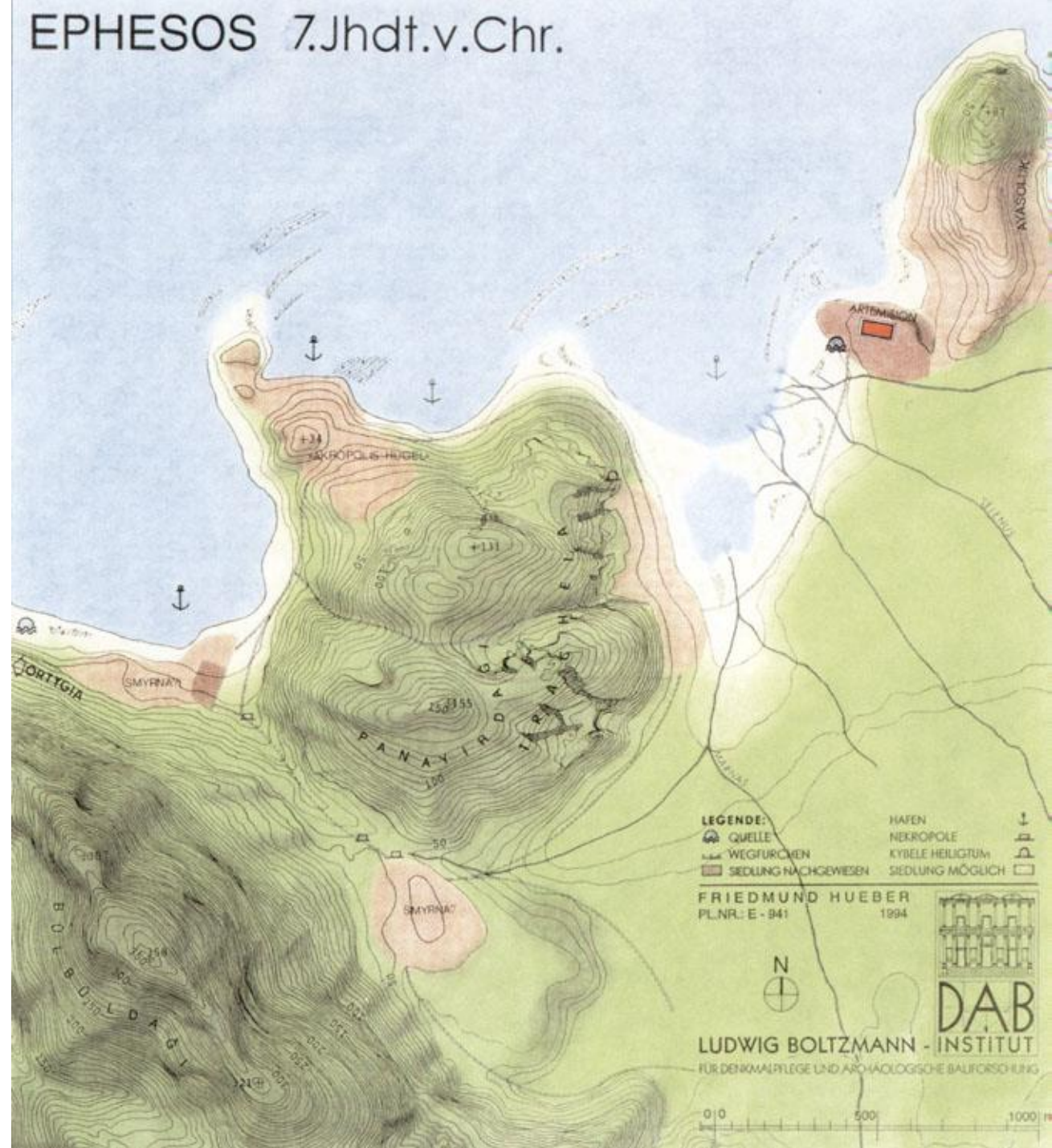
Marmar

0 500 1000 M

W. HOEPFNER 04

Ephesos MÖ 7. yüzyıl

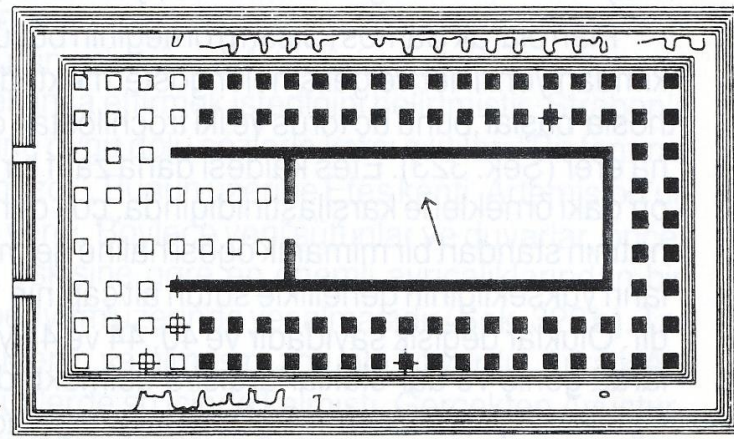
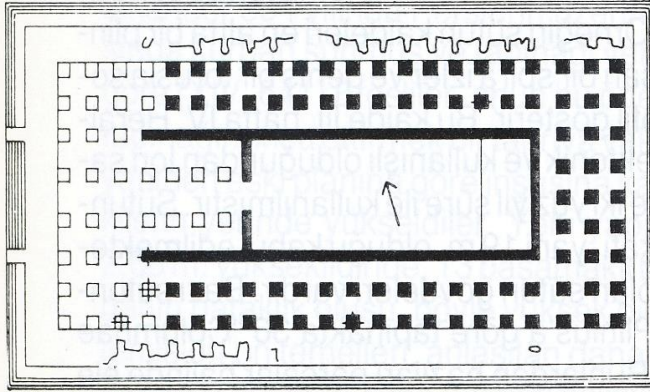
EPHESOS 7.Jhdt.v.Chr.

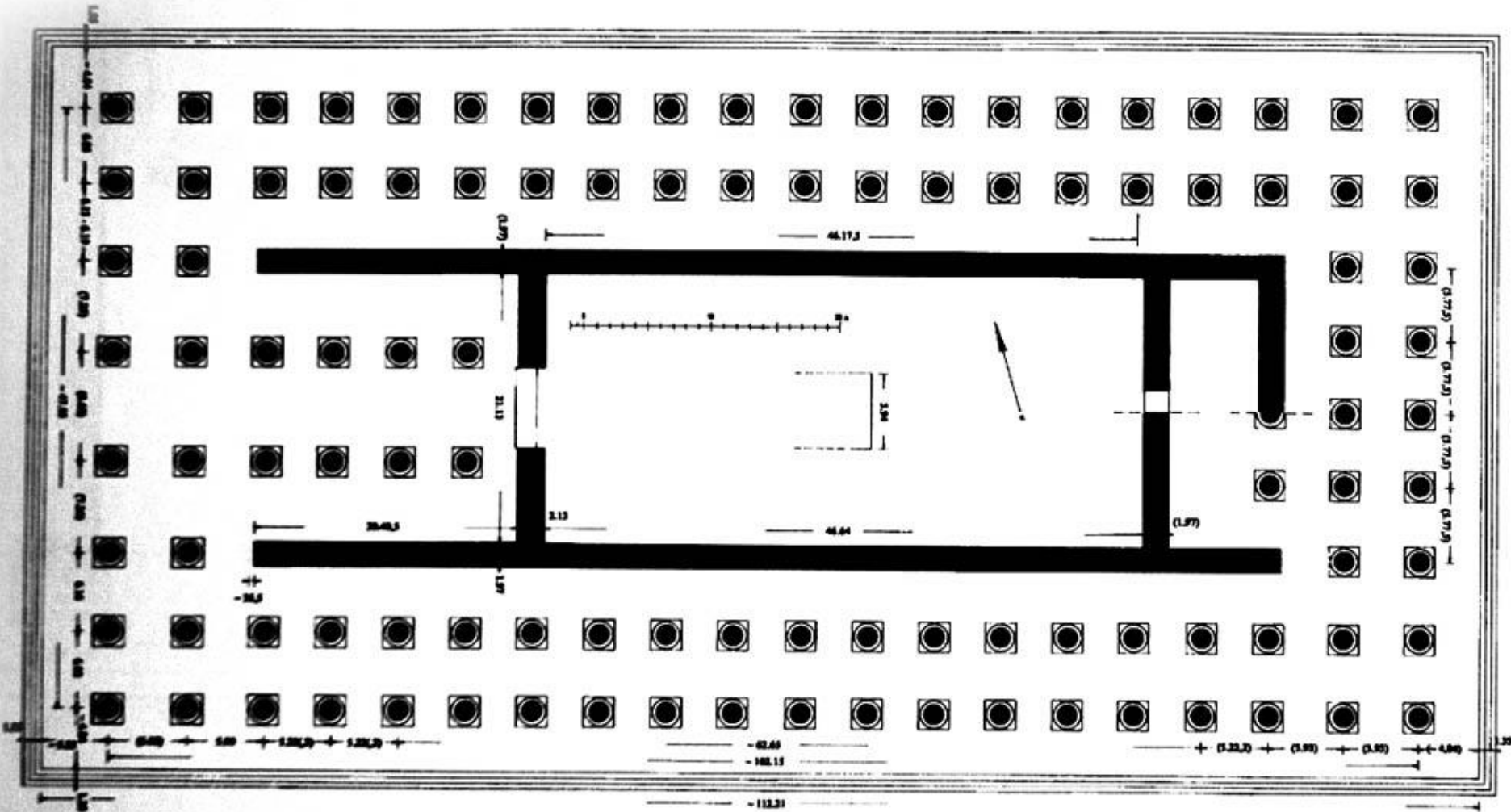

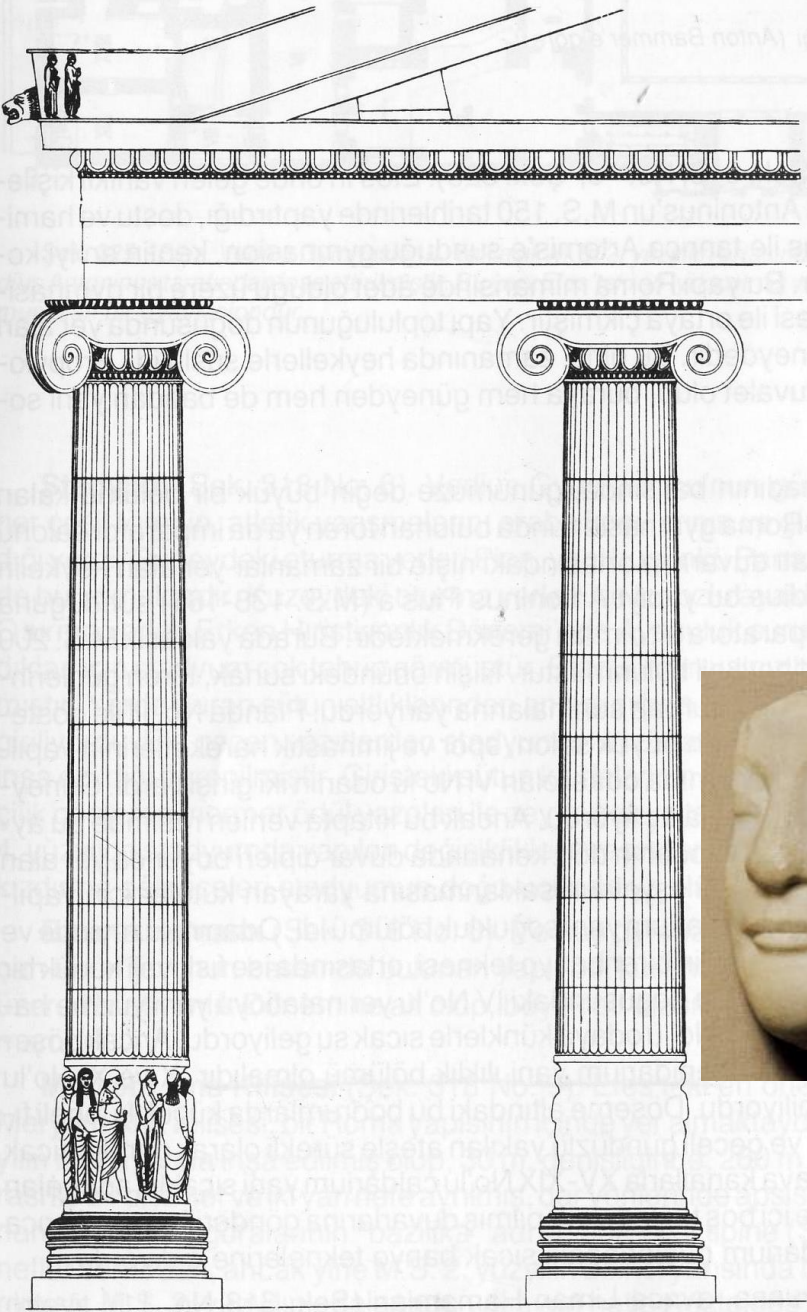
Şek. 320 - Arkaik Artemision (M.Ö. 560-550). 55×115 m boyutlarında bir dipteros olan bu İon tapınağı, Hellen dünyasının en büyük ve bütünüyle mermerden yapılmış ilk anıtsal eseridir. Plinius'a göre sütunların toplam sayısı 127 idi ve bunlardan önde, yani batıda bulunan 36'sı kabartmalarla işlenmişti (Şek. 323). Cella uzun ve dar, pronaos ise derindi. M.Ö. 7. yüzyılın başında inşa edilmiş olan sunağın kalıntıları üzerindeki üstü açık cellanın içinde bulunan bir naiskosta Artemis'in heykeli bulunuyordu. Sütun kaideleri ve başlıklar kanonik stilde gerçekleştirilmişti (Şek. 323, 324). Sütunlar, alt çaplarının on iki katı olan 19 m. yükseklikte idiler. Sütun gövdelerinin üzerine 40, 44 ya da 48 adet keskin kenarlı, sığ yivler işlenmiştir. Üst yapı üç fascialı bir architrav, üstte ve altta kymationlarla süslü bir dış sırası ve bunun üzerinde de savaş arabalarını tasvir eden kabartmaları taşıyan simadan oluşuyordu. Mimarlar Knossoslu Chersiphron, oğlu Metagenes ve Sisamlı Theodoros'tu.

Şek. 321 - Yeni Artemision (M.Ö. 334-250). Hellenistik Dönem'de, dünyanın yedi harikasından biridir. Yeni Artemision, kendisinden öncekinin temelleri üzerine inşa edildiği için ölçüleri aynı idi. Yeni tapınak, alttaki bataklıktan korunmak için 2,68 m. yüksekliğinde olan 13 basamaklı bir krepis üzerinde bulunuyordu. Bu yüksek kaide belki de iki tapınak arasındaki tek farktı. Tanrı heykeli ilk tapınakta olduğu gibi cellanın içinde aynı şekilde duruyordu. Yeni heykel olasılıkla Artemis Ephesia (Lev. 104) olarak tanımlanan Roma tipinde idi. Ayrıca kabartmalı sütun kaideleri yine kullanılmıştı. Pytheos örneklerine uygun olarak sütunların yüksekliği (18 m.), sütun alt çapının on katı idi. Pytheos örneklerine olan diğer bir benzerlik de sütunlarda keskin kenarlı 24 yivin bulunmasıdır. Her ne kadar oranları farklı ise de, başlıklar eski stili sürdürmektedirler. Üst yapı üç fascialı bir architrav, üstte ve altta bir kymationla süslenmiş olan bir dış sırası ve anthemion kabartmaları ile, aslan başlı oluk ağızlarını kapsayan bir sima ya da kornişten oluşmaktadır. Avusturyalı arkeolog Anton Bammer at nalı biçimindeki sunağı ortaya çıkarmıştır.

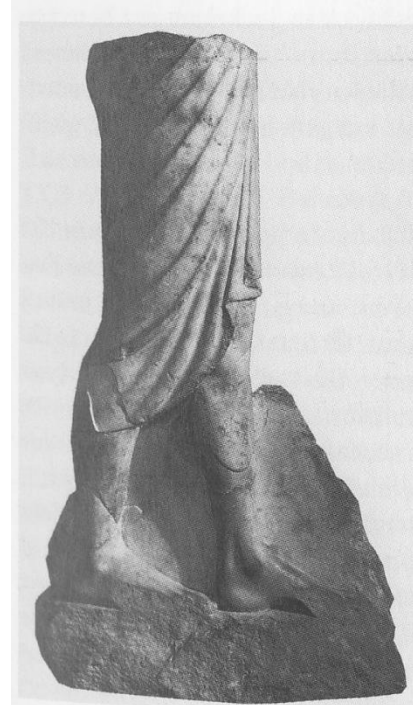
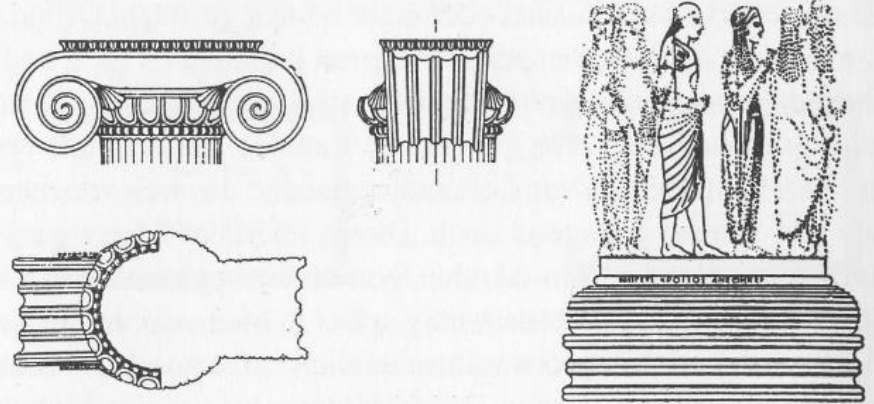
M.Ö. 560-550 – dipteros (Kroisos evresi)

3: Grundriß des Kroisos-Tempels, neue Rekonstruktion

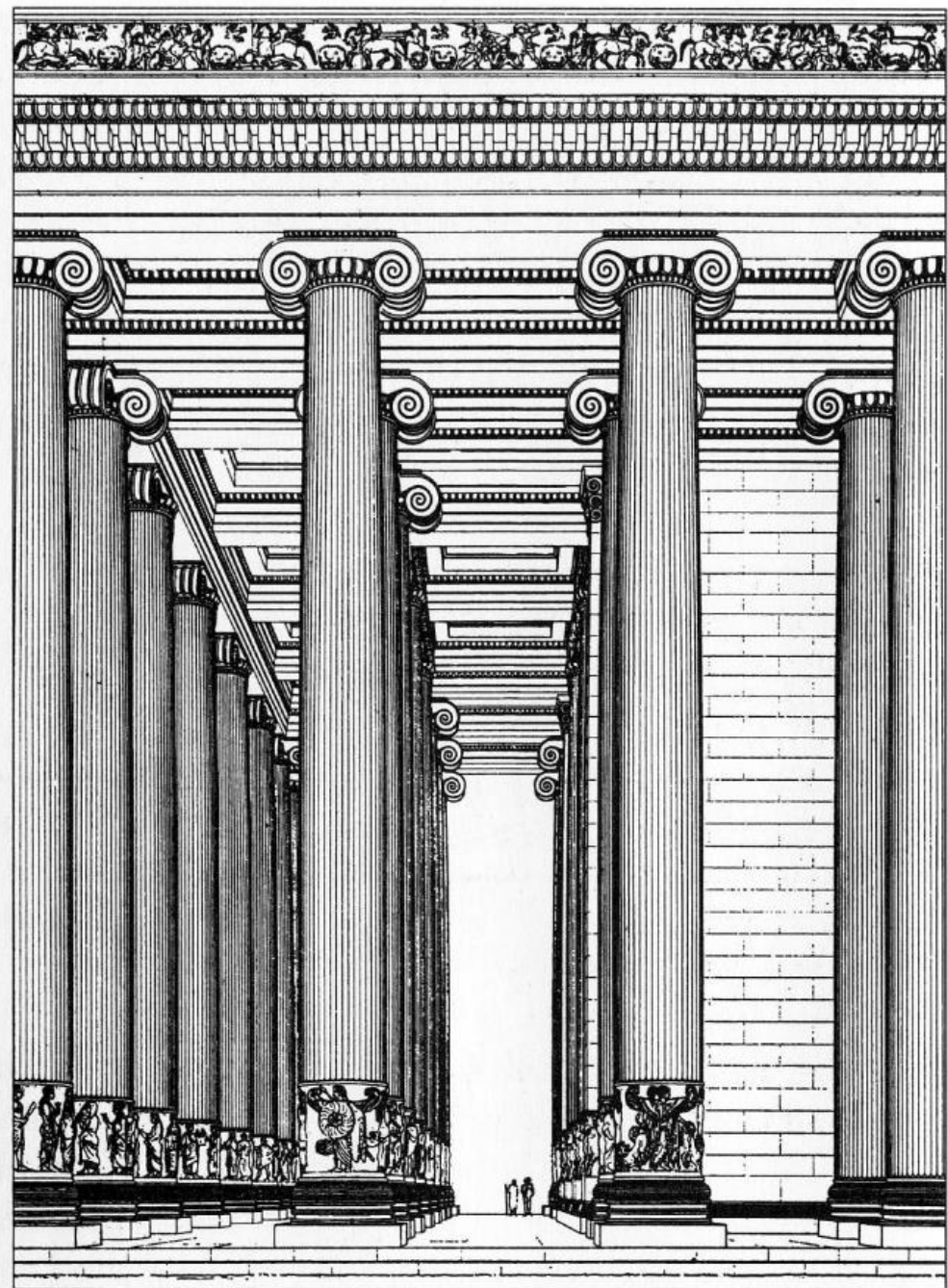
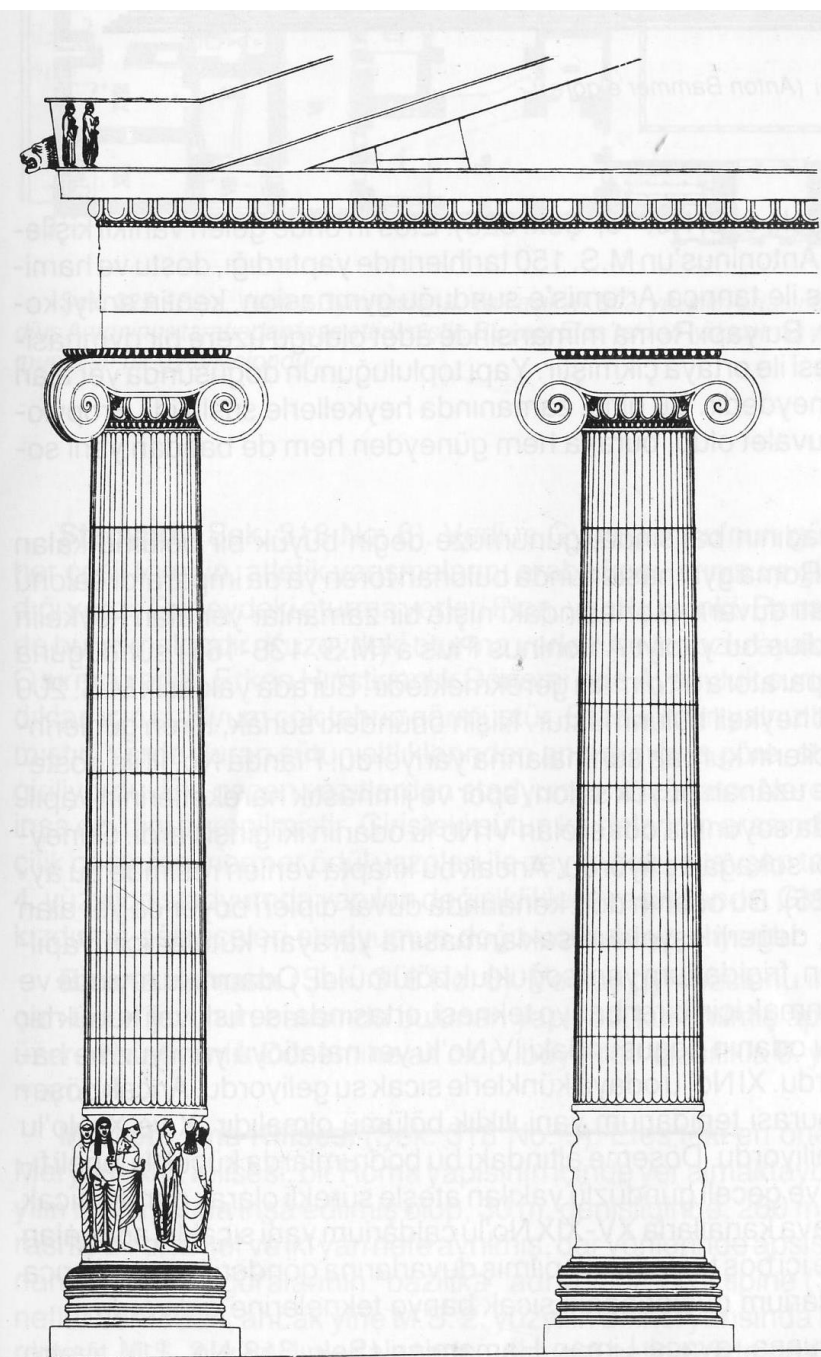

292/293 Ephesos, Älteres Artemision. 292 Kapitell in Frontansicht, von der Seite und von unten; 293 Skulptierter Säulenfuß mit Weihinschrift des Kroisos

294 Ephesos, Älteres Artemision. Fragmente der »columnae caelatae«. London, Britisches Museum

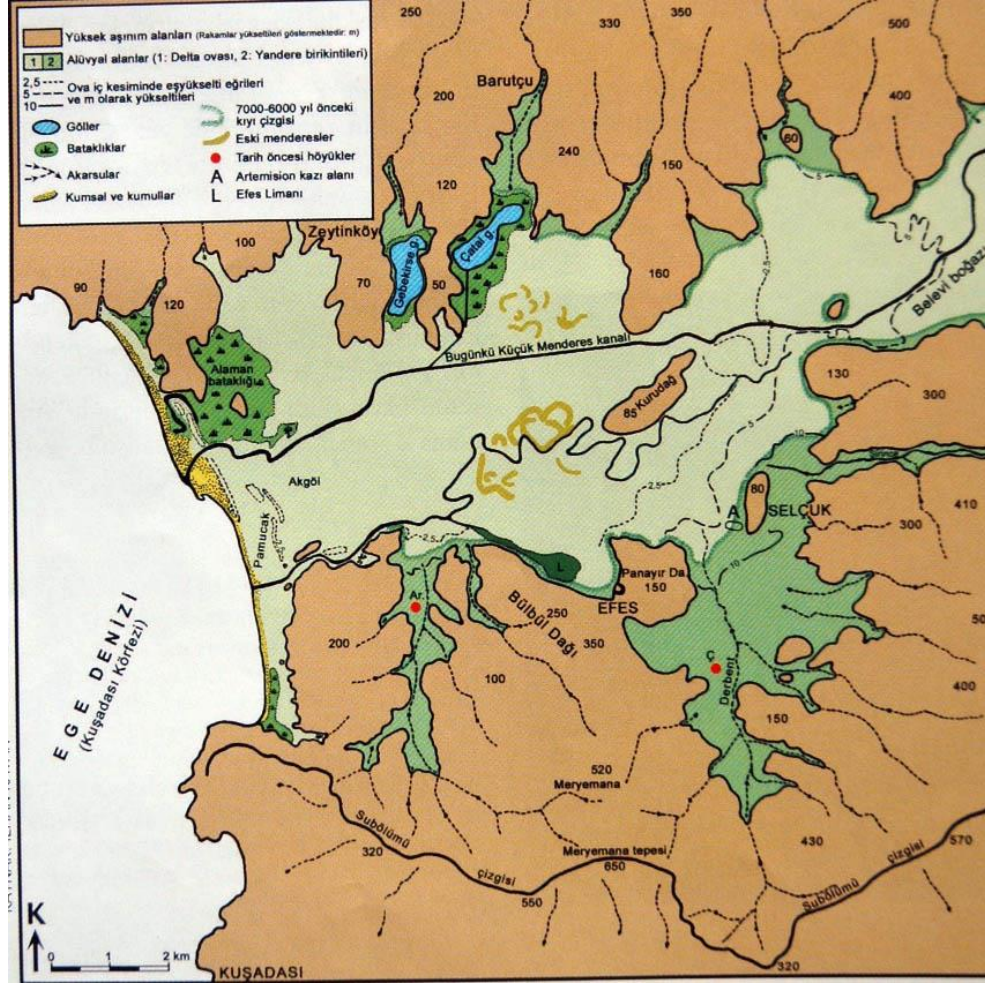

Şek. 323 - Efes Artemis Tapınağı. M.Ö. 560-550.

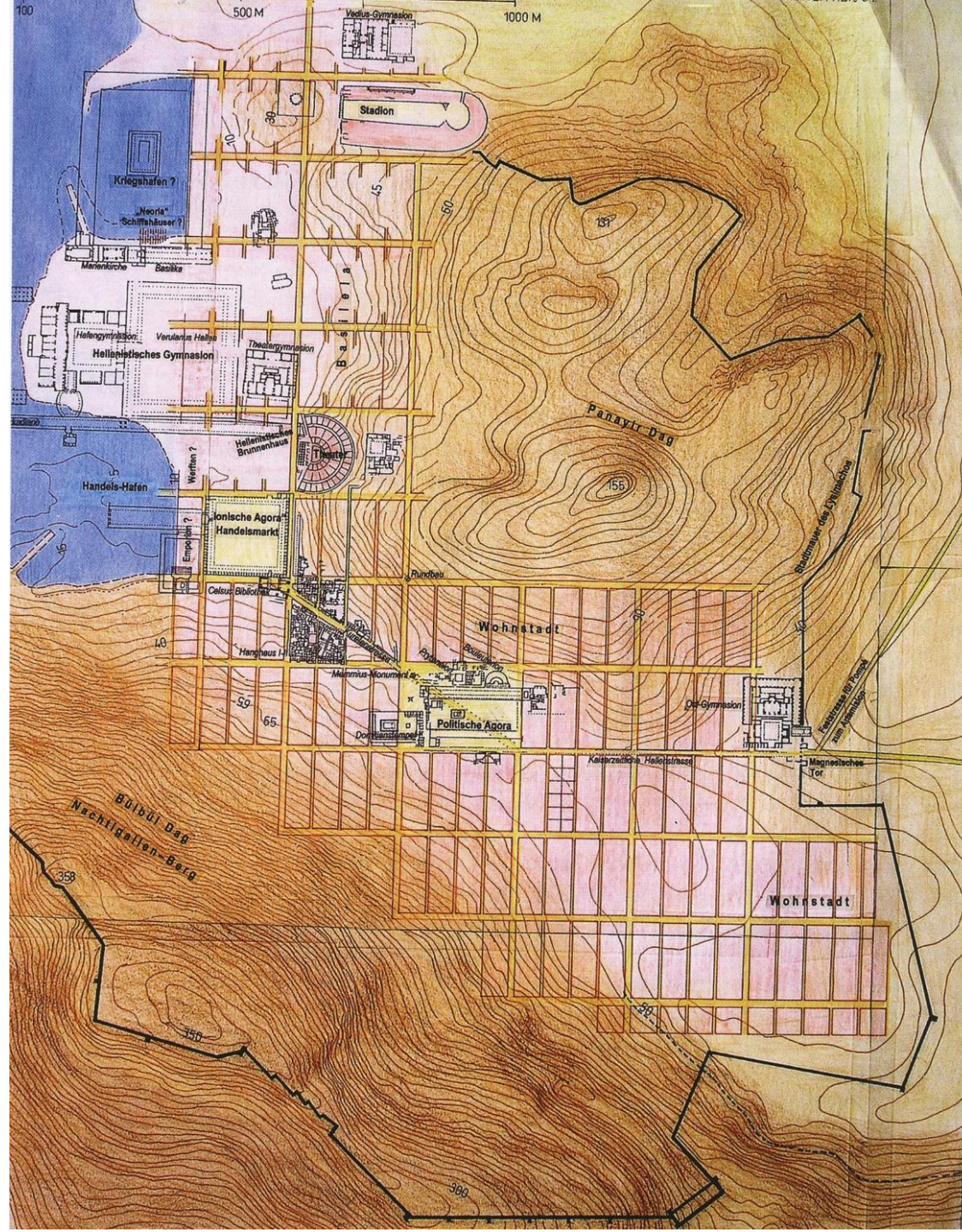
Ephesos, Älteres Artemision. Die Säulenhallen der Westfront von Süden.

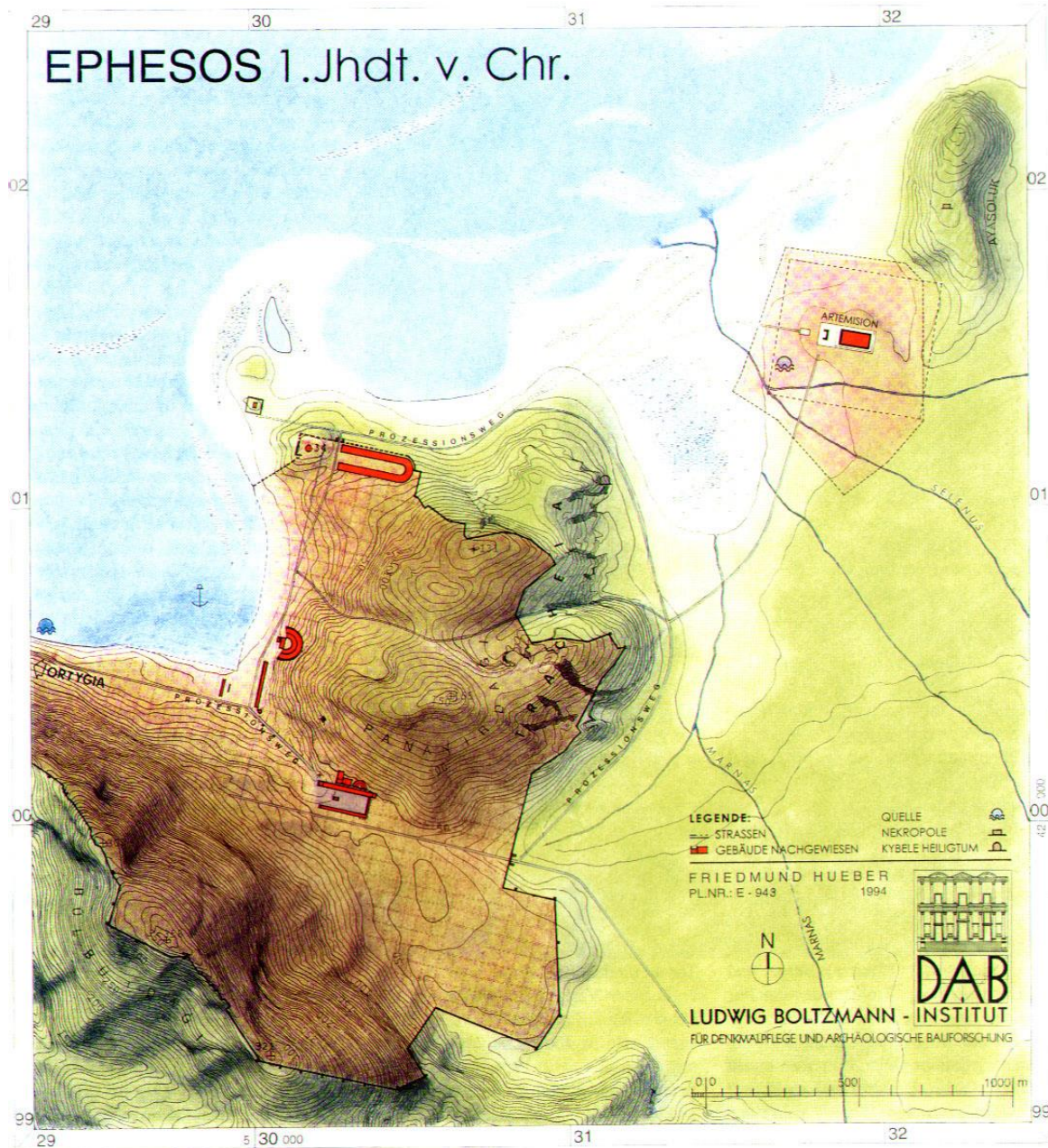

- Efes, önceleri Küçük Menderes – Kaystros Irmağı'nın Ege Denizi'ne döküldüğü körfezin kıyısında ve Panayır Dağı eteğinde olup, Küçük Menderes'in getirdiği alüvyonlar limanı doldurunca dağın güney batı yönüne, Bülbül Dağı yamaçlarına taşınmış.
- Antik çağda Efes, Kaystros vadisinden geçerek Asya'ya ulaşan büyük bir ticaret yolunun batıdaki başlangıç noktası.
- Roma dönemine gelindiğinde Artemis tapınağının yaklaşık 1.5 km uzaklıkta bulunan Panayır Dağı'nın batısındaki limana ulaşım, dar bir su yoluyla zorlukla sağlanabiliyor. Geç Bizans döneminde bu kanal dolarak kullanılmaz hale gelmiş.
- Efes tarihi boyunca birçok kez yer değiştirdiğinden kalıntıları 8 km²lik geniş bir alana yayılır.

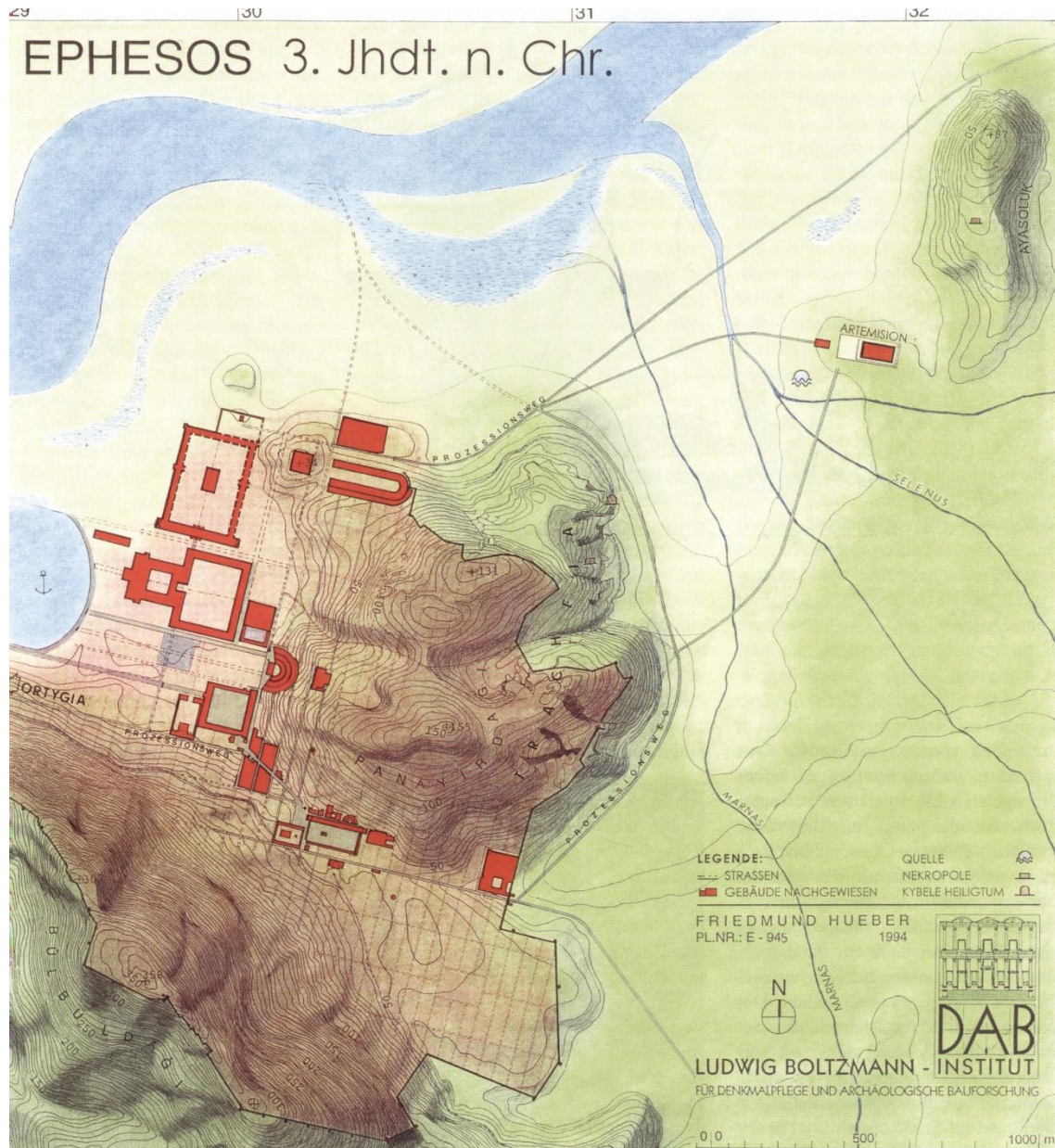

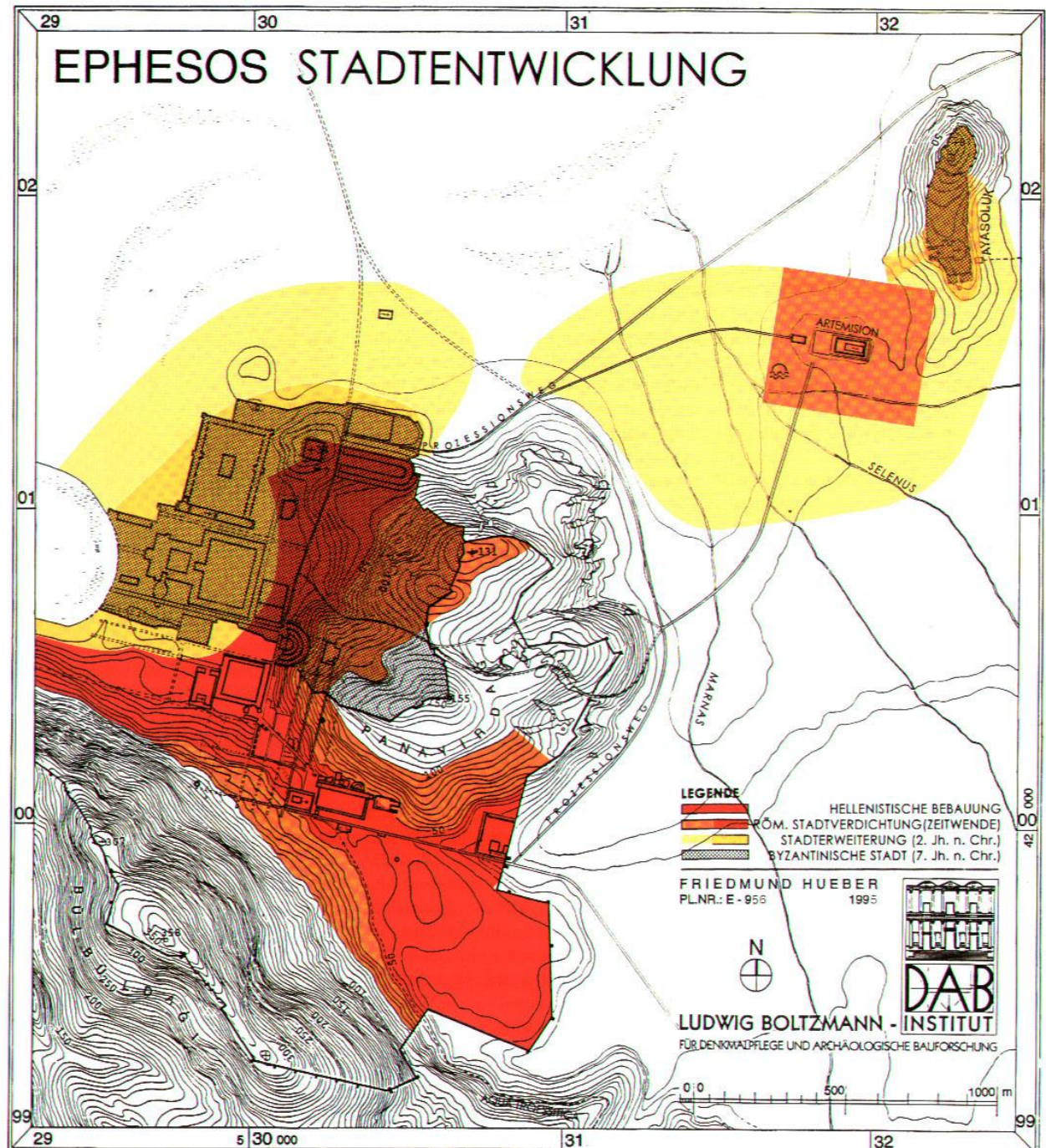
Ephesos MÖ 1. yüzyıl

Ephesos MS. 3. Yüzyıl

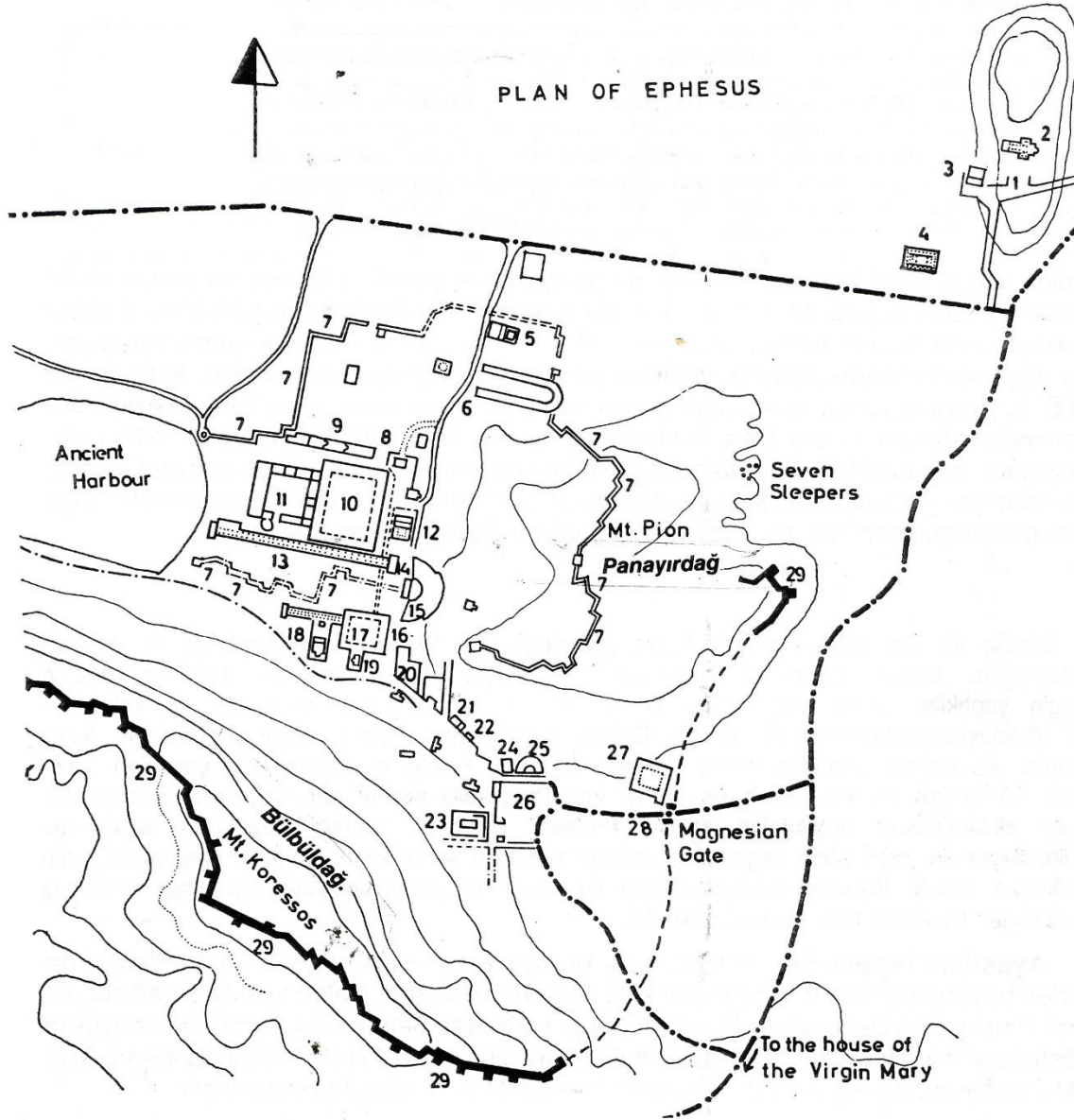
Ephesos
Hellenistik
Roma
Bizans
Kent Gelişimi

YAPILAR

Kent Planı

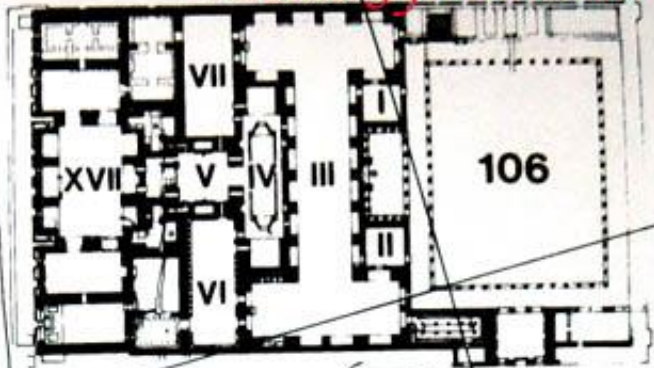

- 1- Ayasuluk kalesinin giriş kapısı
- 2- St. John Kilisesi
- 3- İsa Bey Camii
- 4- Artemis Tapınağı
- 5- Vedius Gymnasionu
- 6- Stadyum
- 7- Bizans Dönemi Kent Suru
- 8- Bizans Hamamları
- 9- Meryem Ana Kilisesi
- 10-11- Liman Gymnasionu
- 12- Tiyatro Gymnasionu
- 13- Arkadiane
- 14- Hellenistik Çeşme
- 15- Tiyatro
- 16- Mermer Yol
- 17- Ticaret Agorası
- 18- Serapis Tapınağı
- 19- Celsus Kütüphanesi
- 20- Skolastika Hamamları
- 21-26- Devlet Agorası
- 27- Doğu Gymnasionu
- 28- Magnesia Kapısı
- 29- Hellenistik Dönem Kent Suru

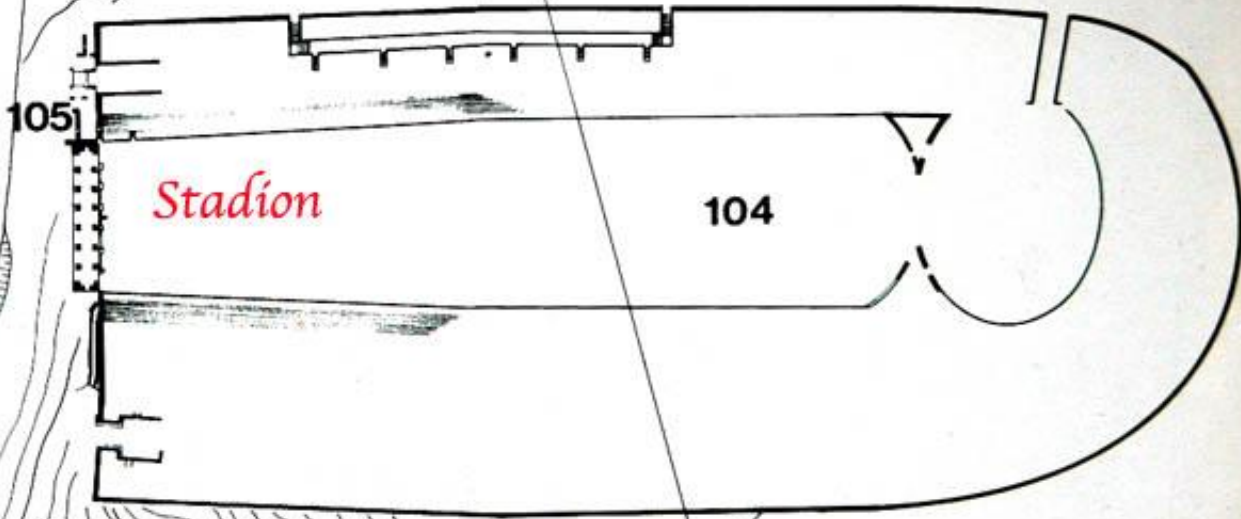
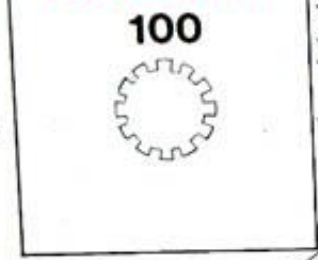

Vedius Gymnasionu

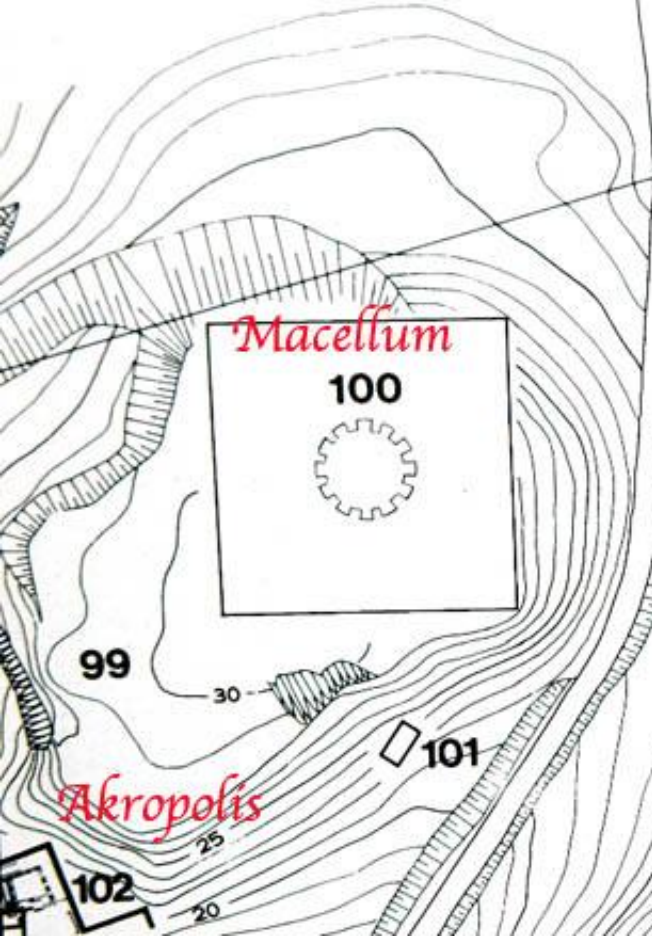

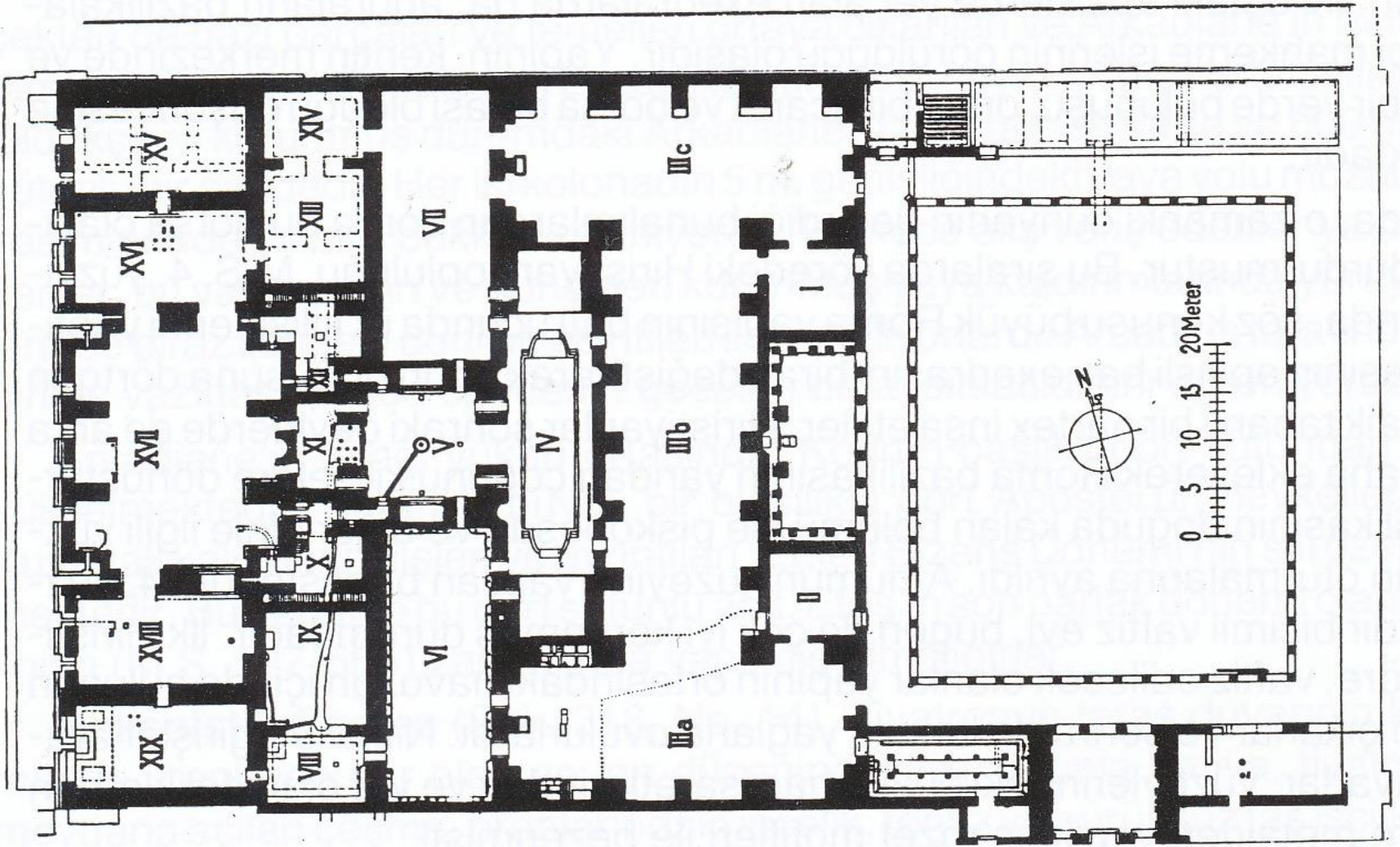
Macellum

Stadion

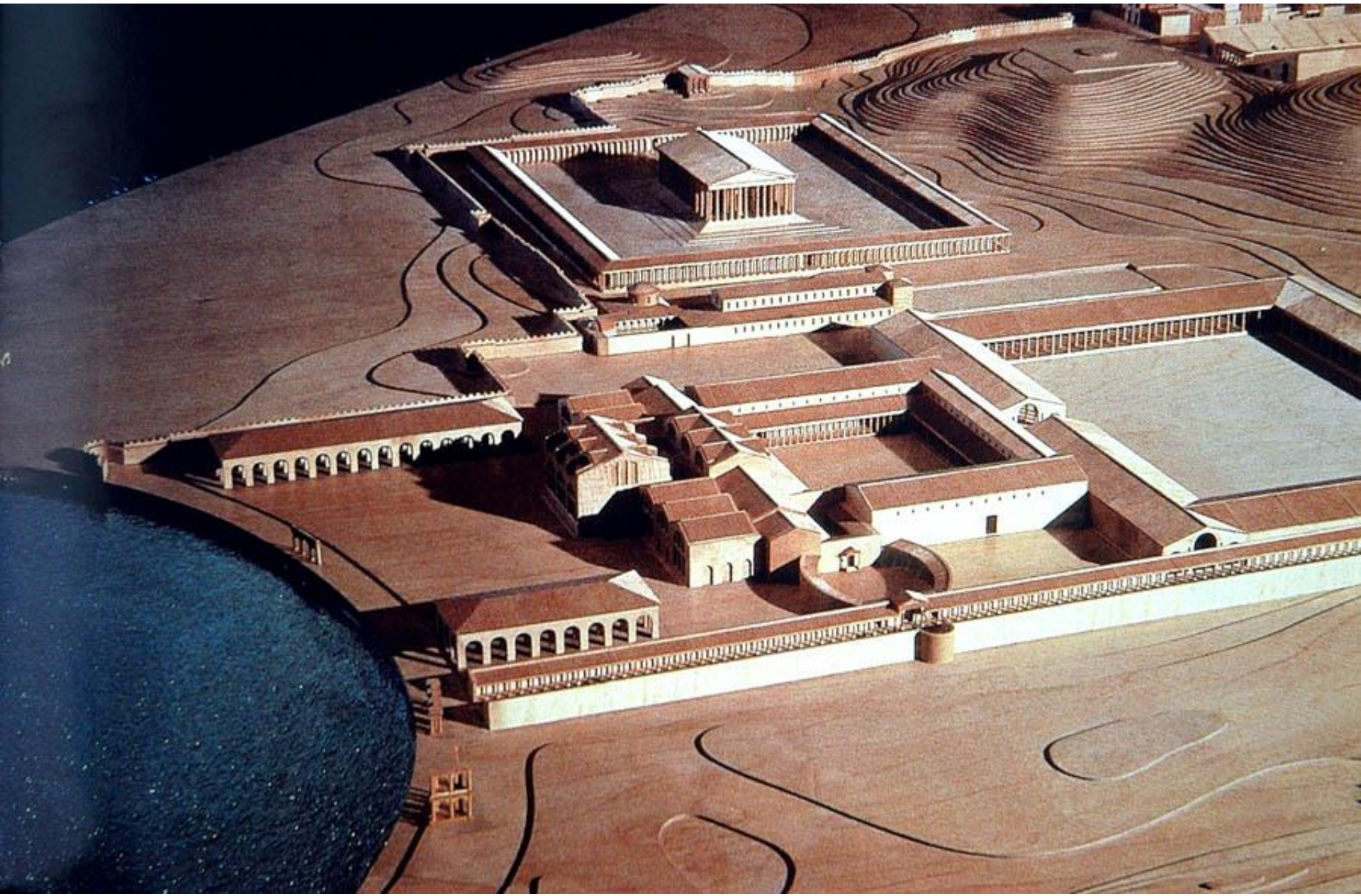
Akropolis

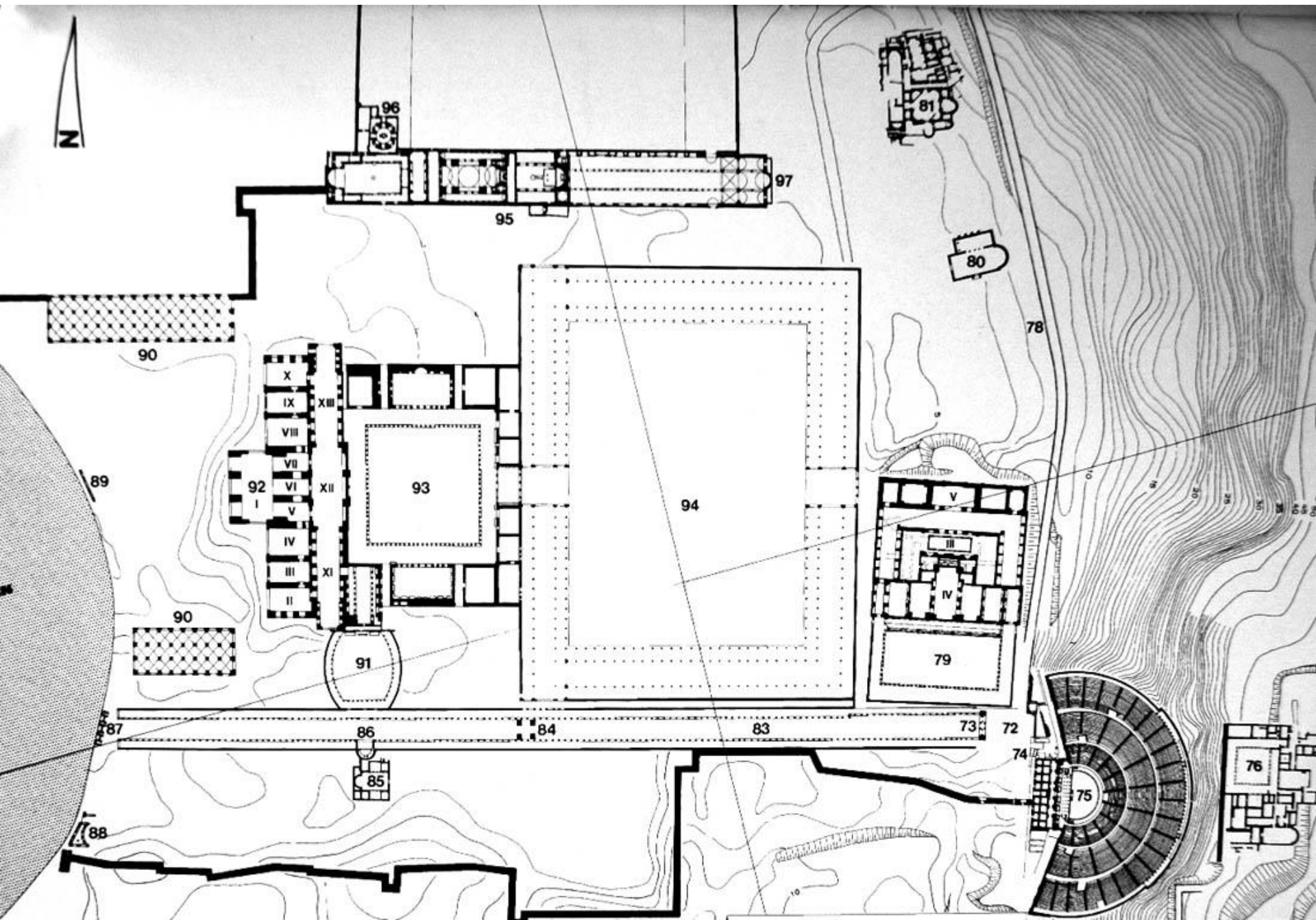

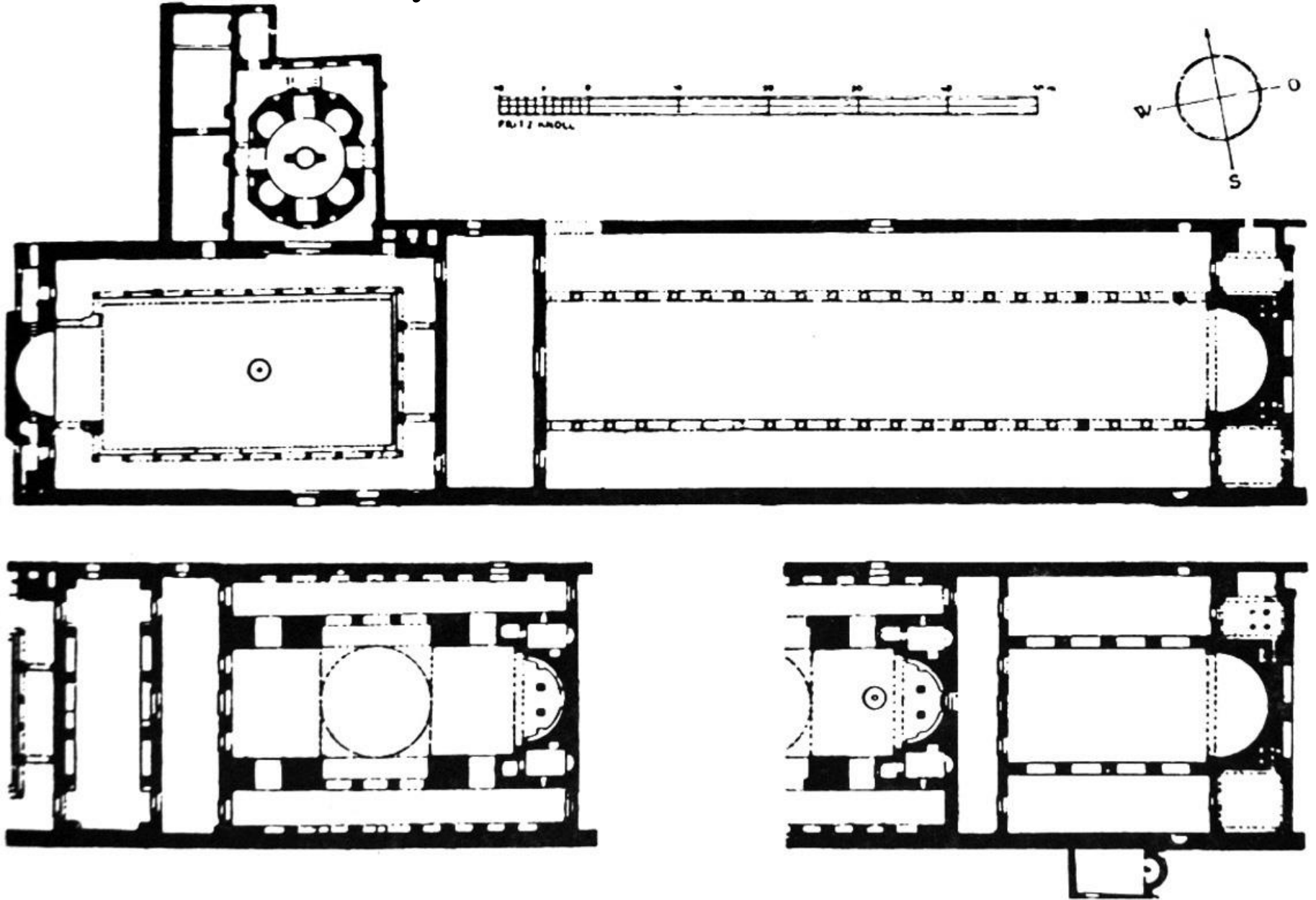
Şek. 325 - Efes. Vedius Gymnasionu. Yaklaşık M.S. 2. yüzyılın ortasında P. Vedius Antoninus tarafından inşa ettirilmiştir. Bu yapı Efes'teki en iyi kazılmış ve korunmuş olan bir gymnasiondur.

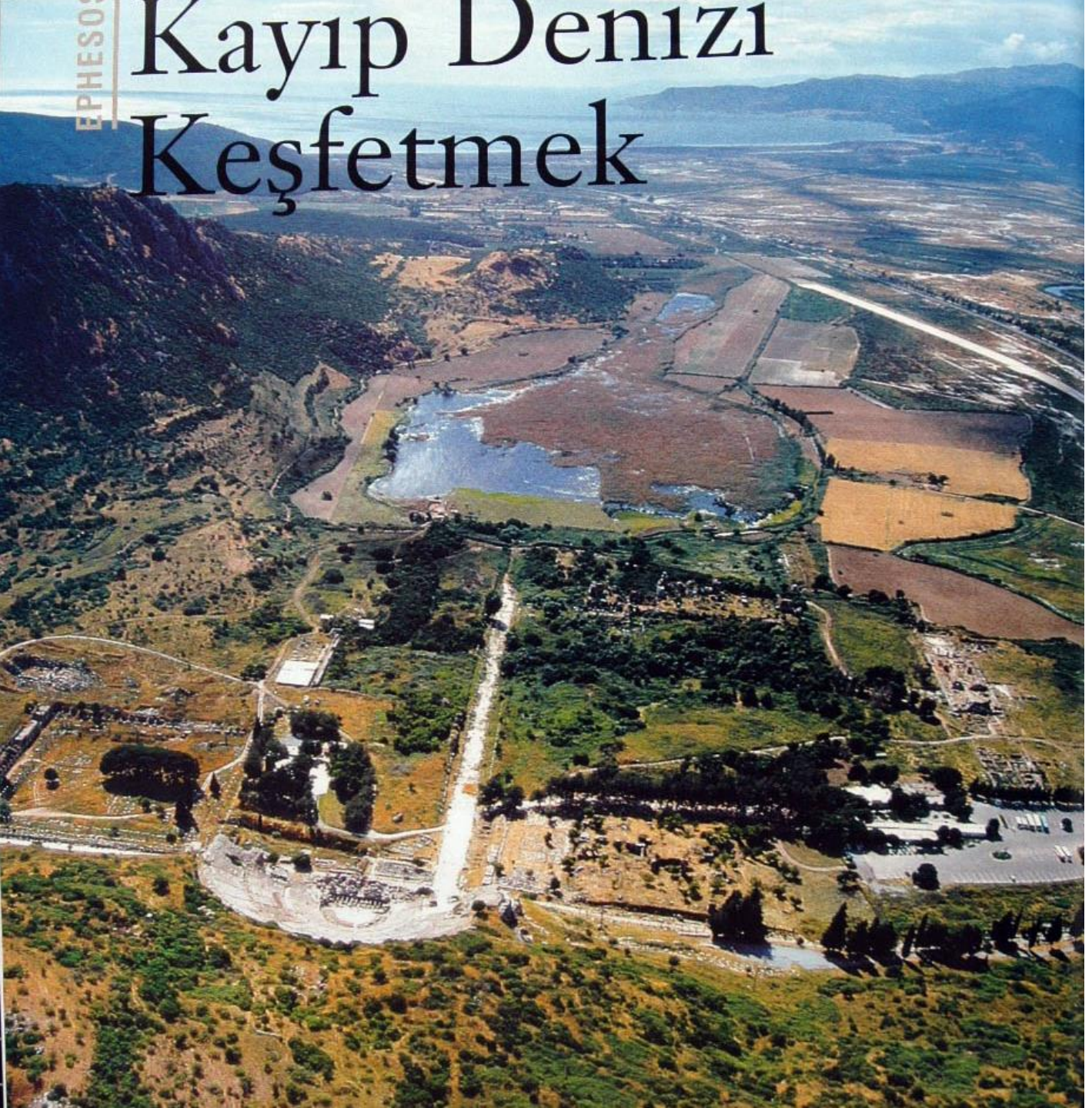

Meryem Kilisesi

EPHESOS

Kayıp Denizli Keşfetmek

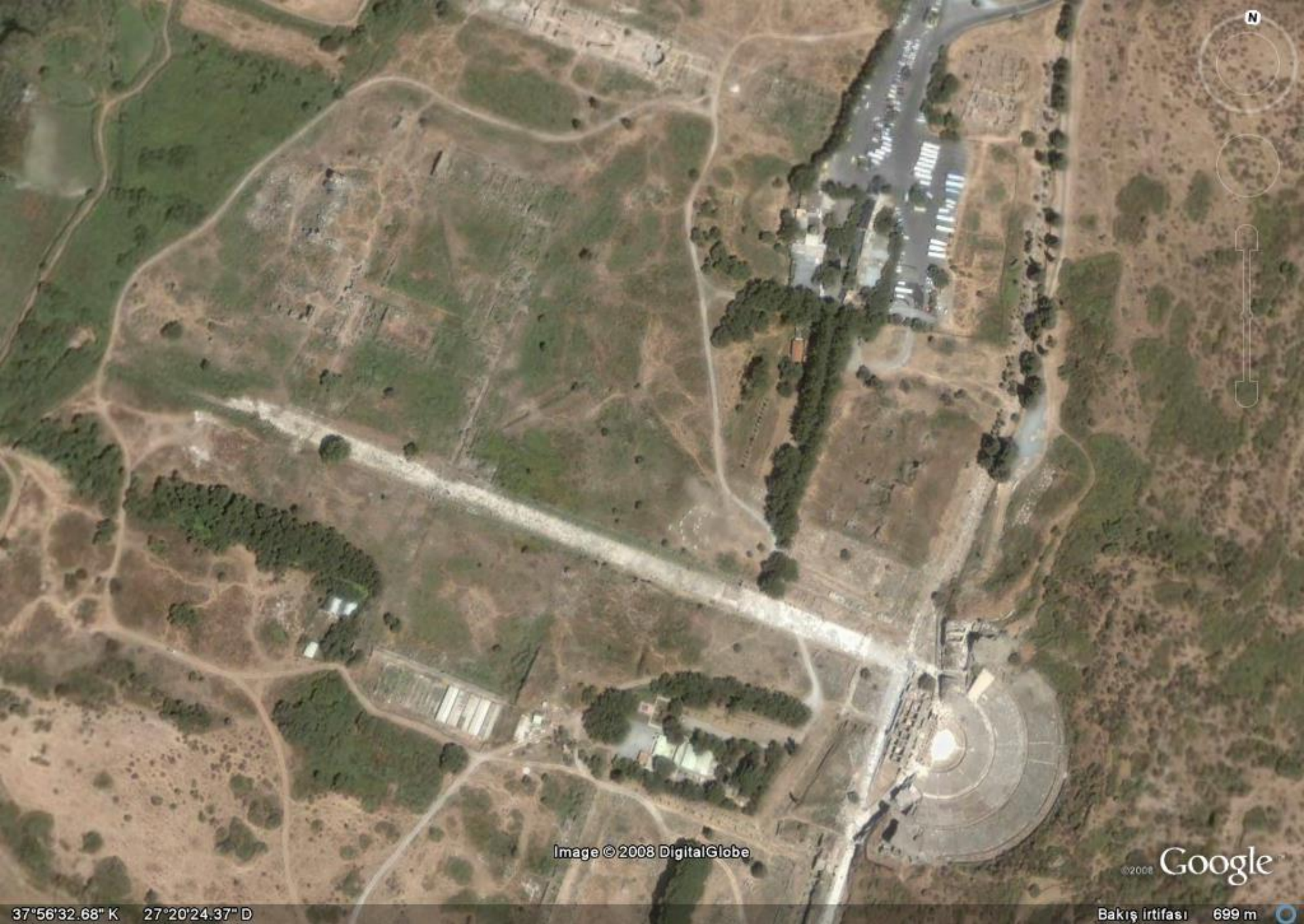
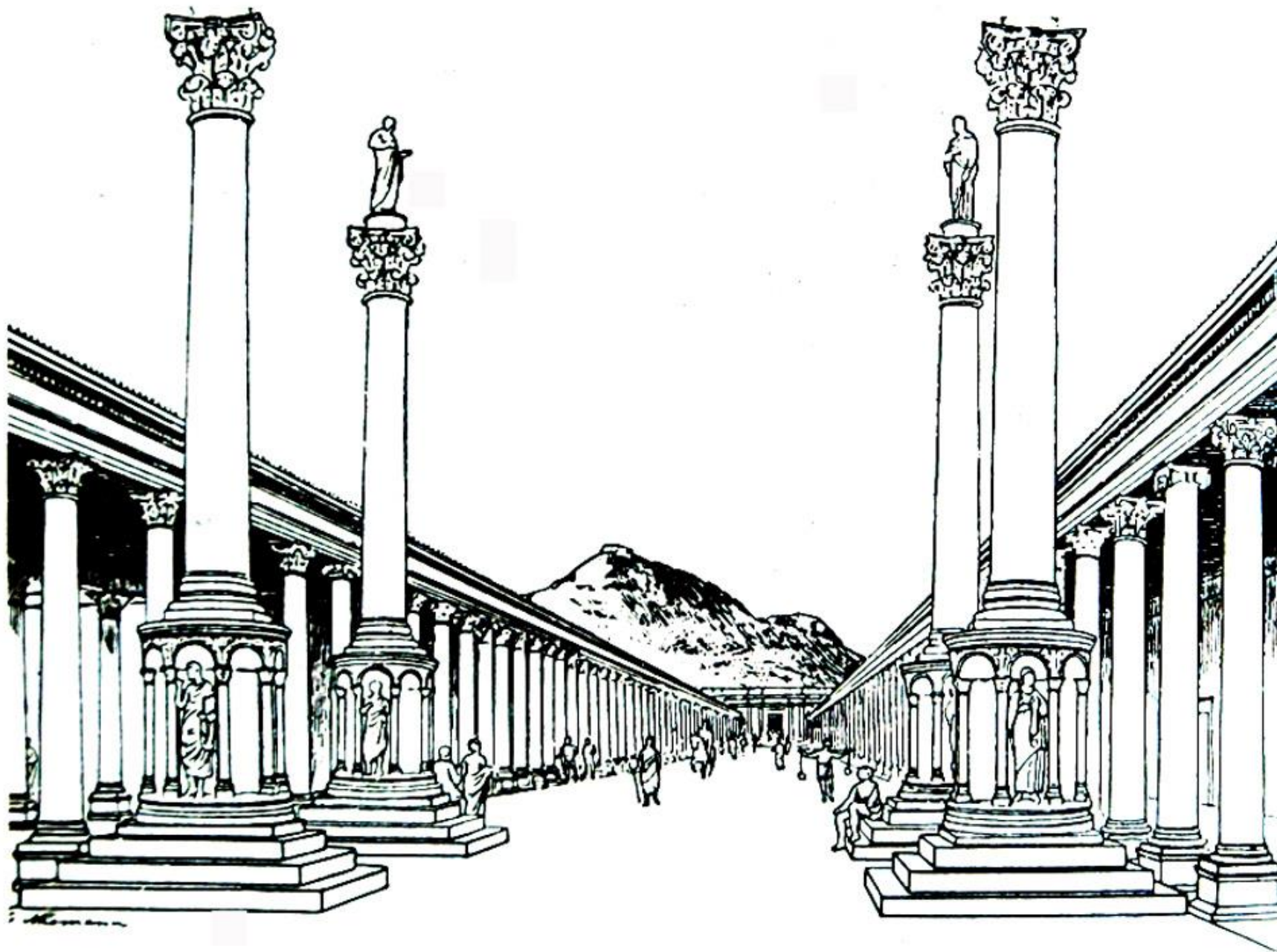

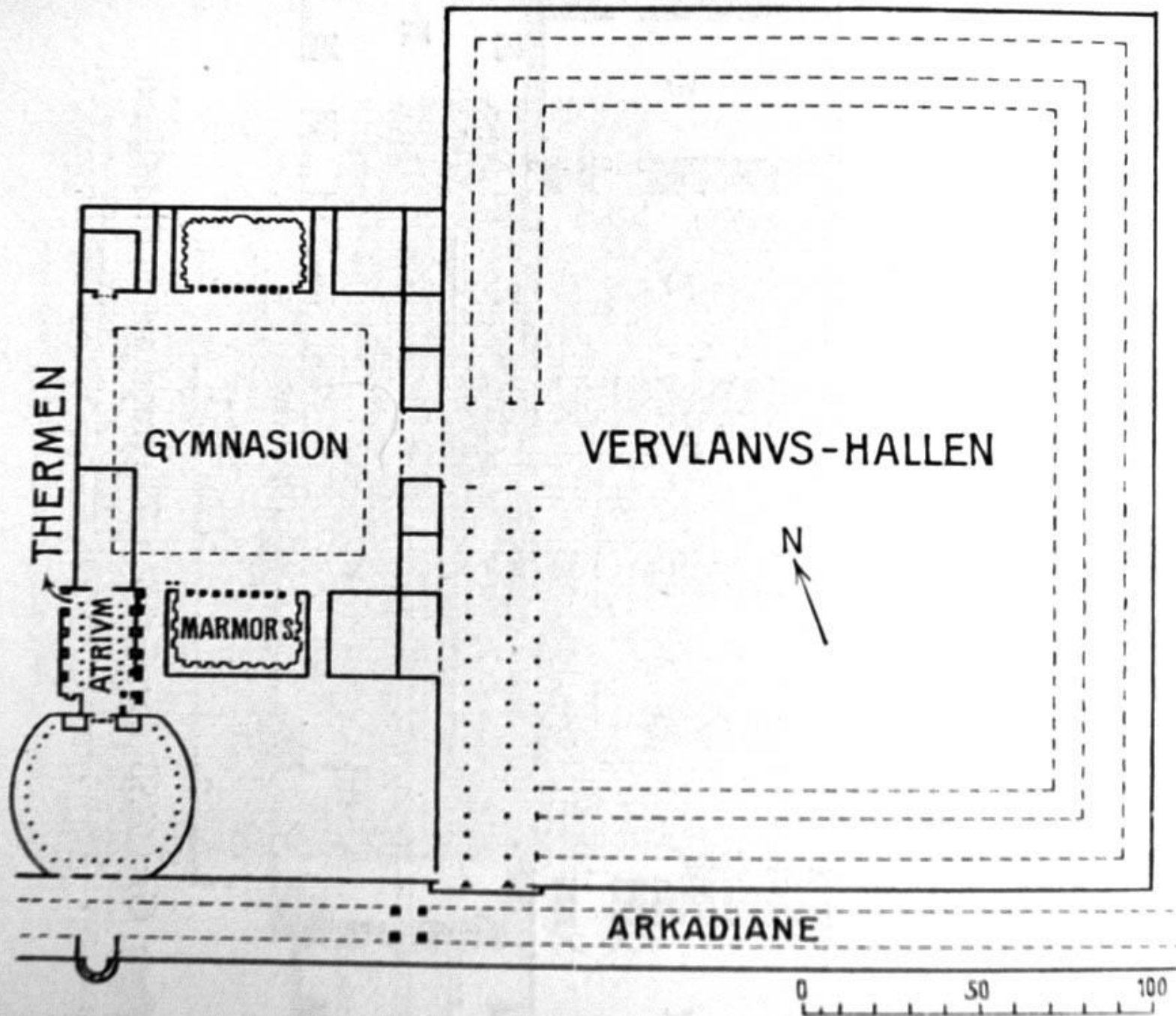
Image © 2008 DigitalGlobe

©2008 Google

37°56'32.68" K 27°20'24.37" D

Bakış İrtifası 699 m

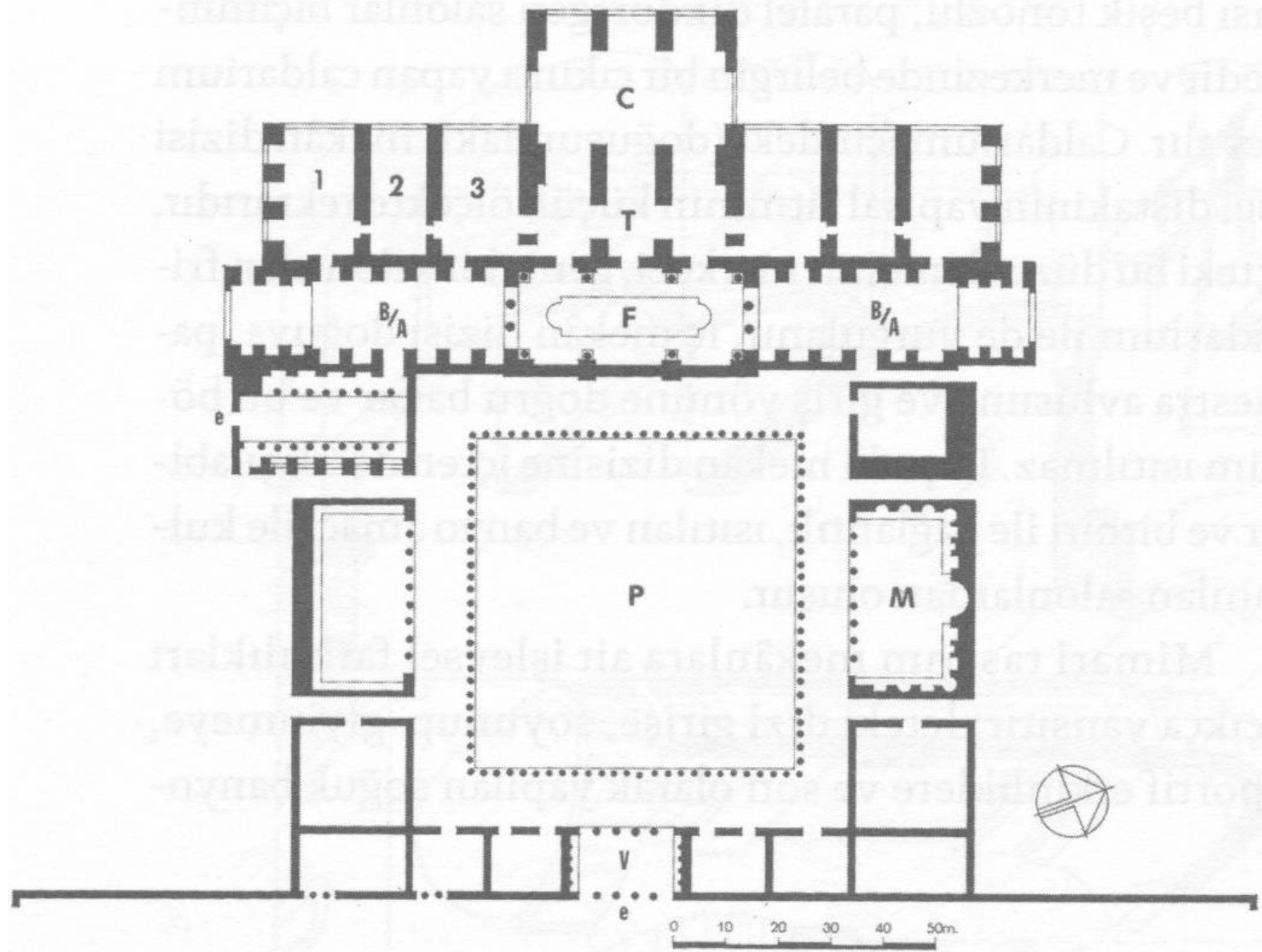
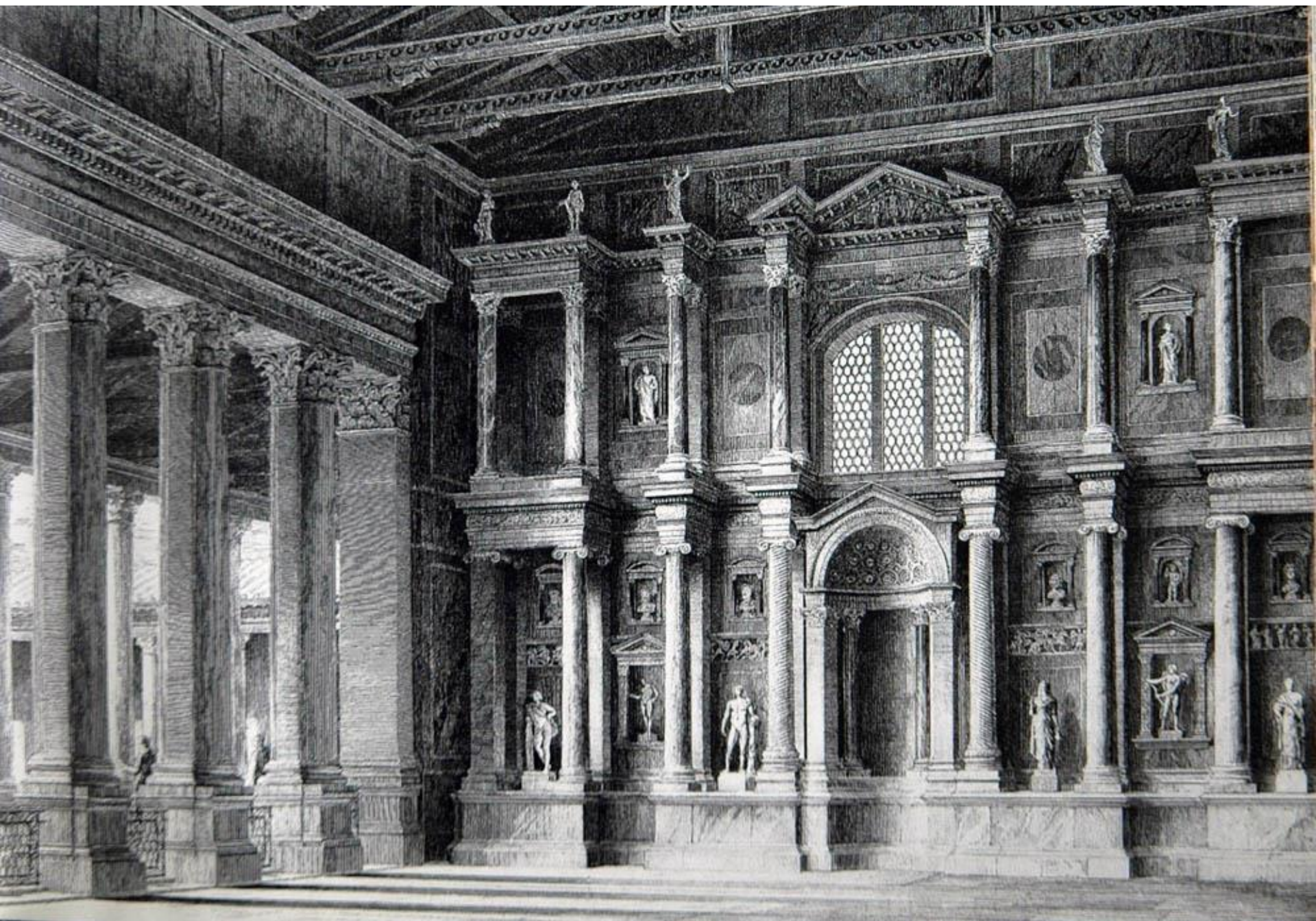
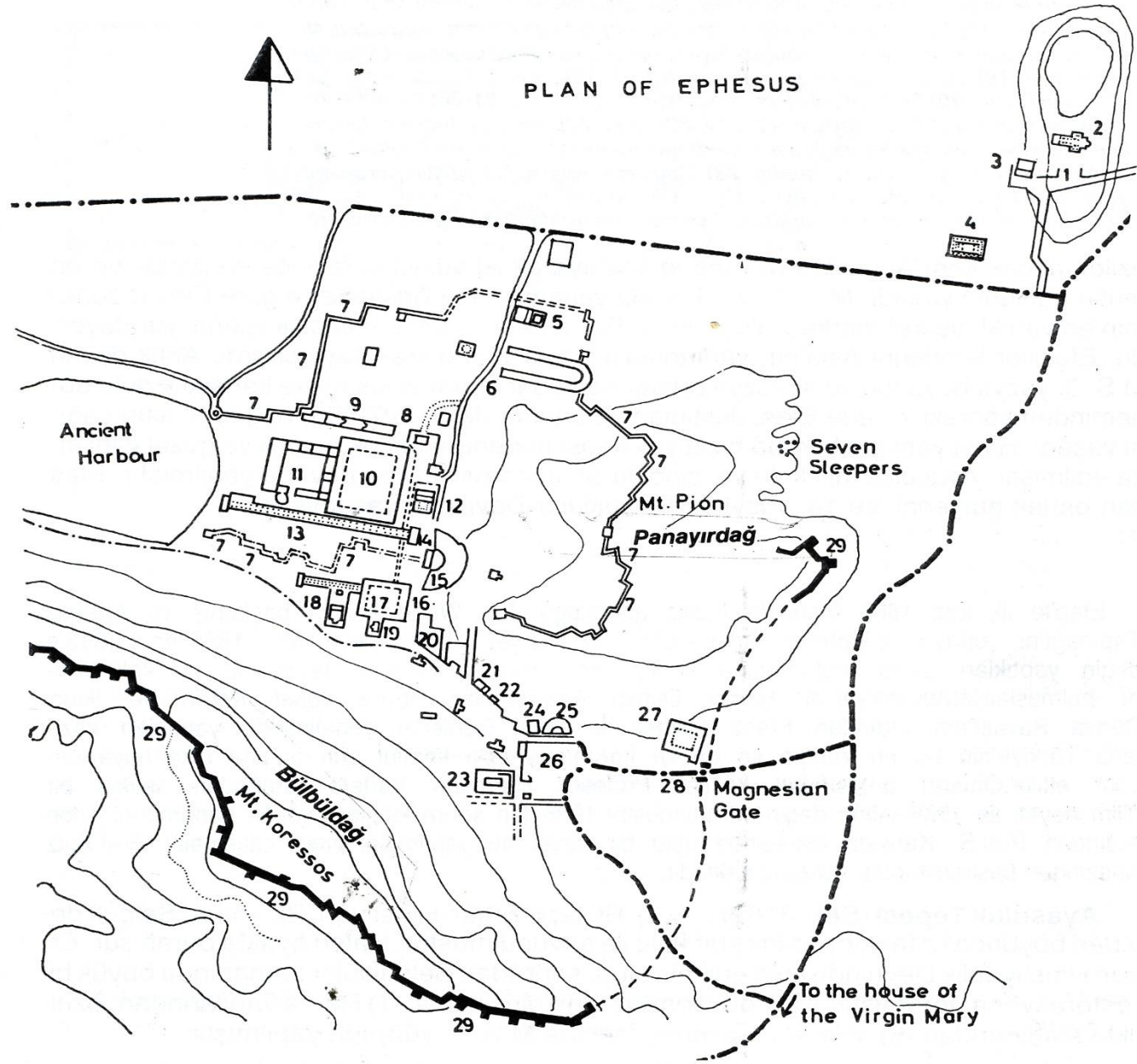

Fig. 241) Liman Hamam-Gymnasium' u, Ephesus. Plan (Yegül).

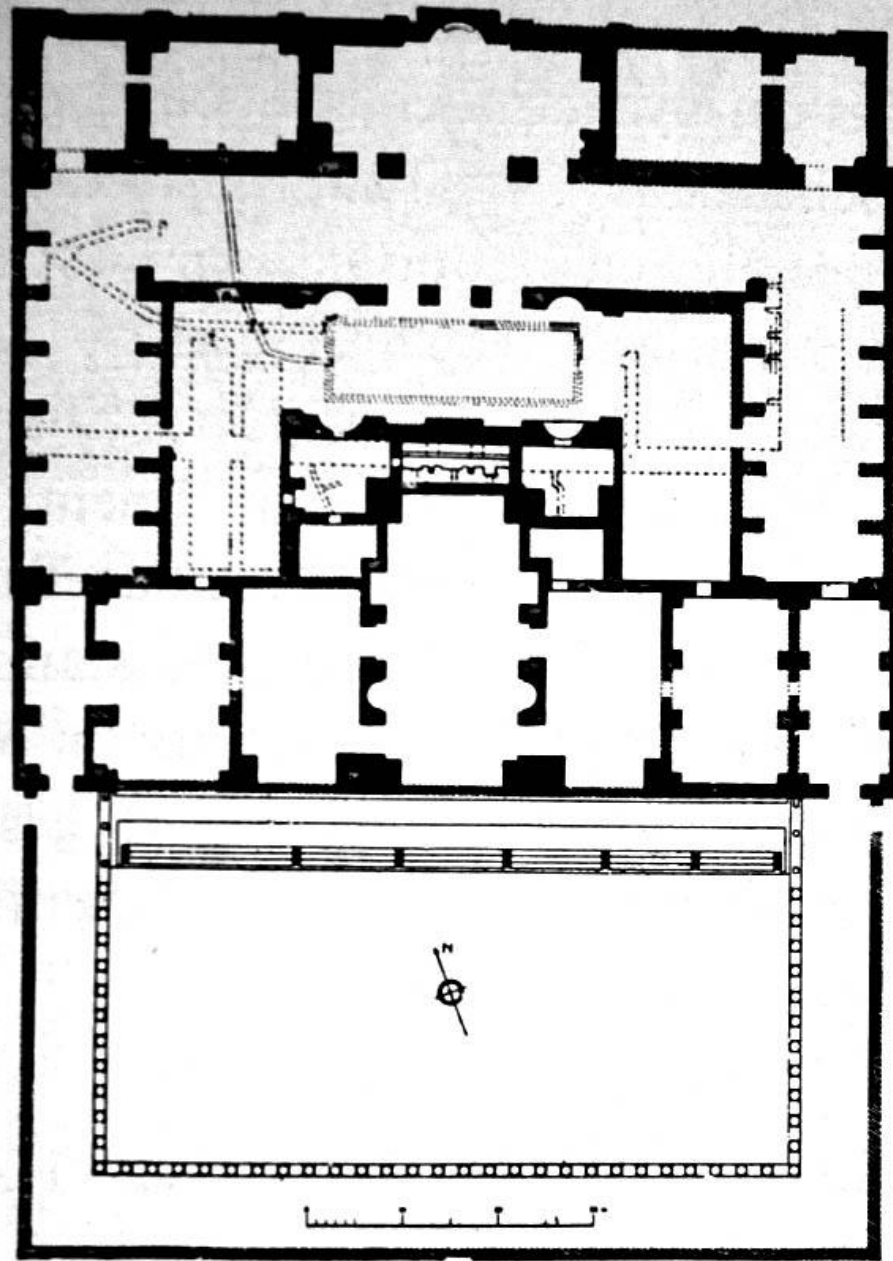
PLAN OF EPHESUS

Tiyatro ve
Tiyatro Gymnasionu

Tiyatro
Gymnasionu

42: Theatergymnasium, vorläufiger Grundriß

Ephesos Tiyatro Önü Hellenistik Çeşme

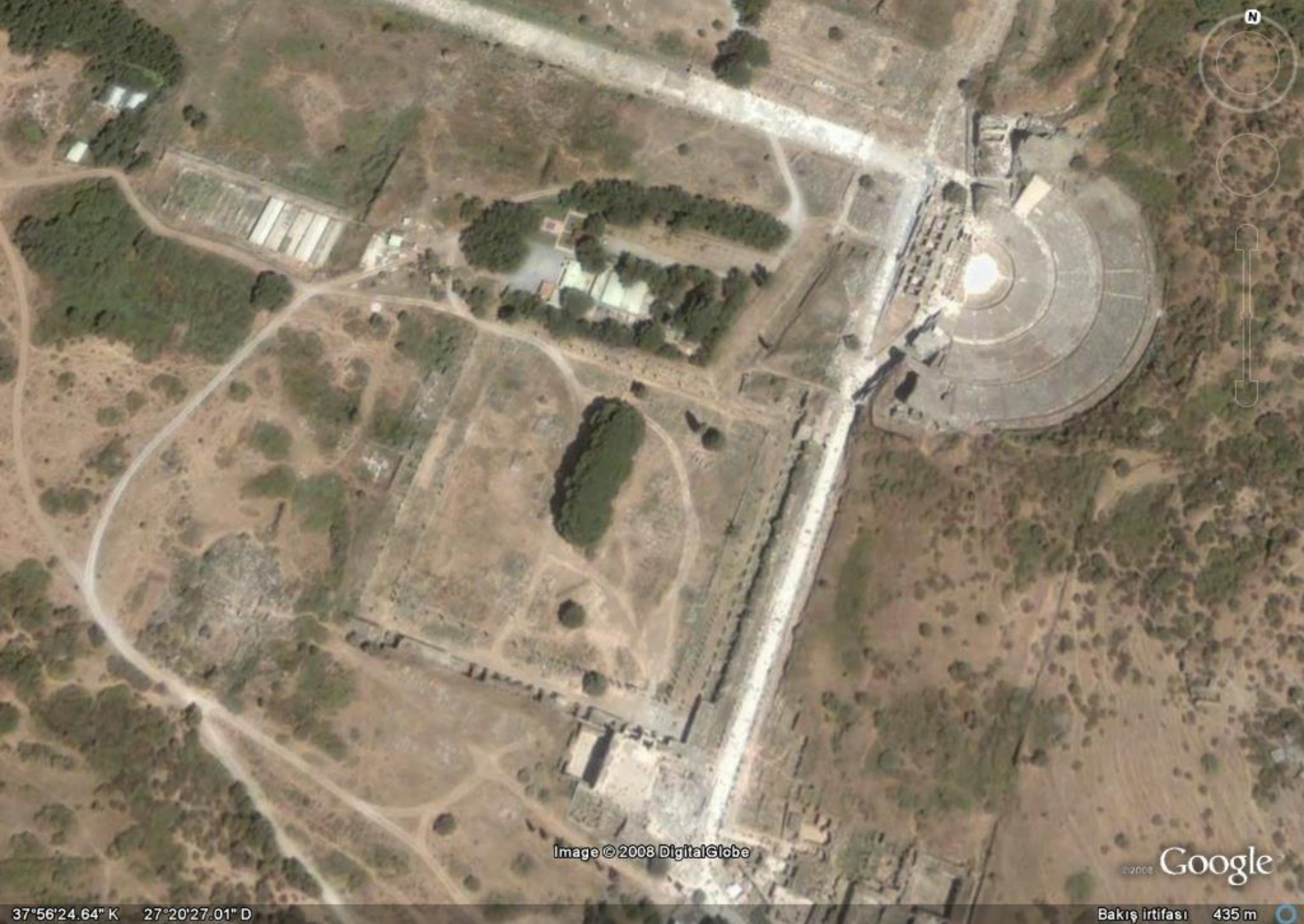

Image © 2008 DigitalGlobe

©2008 Google

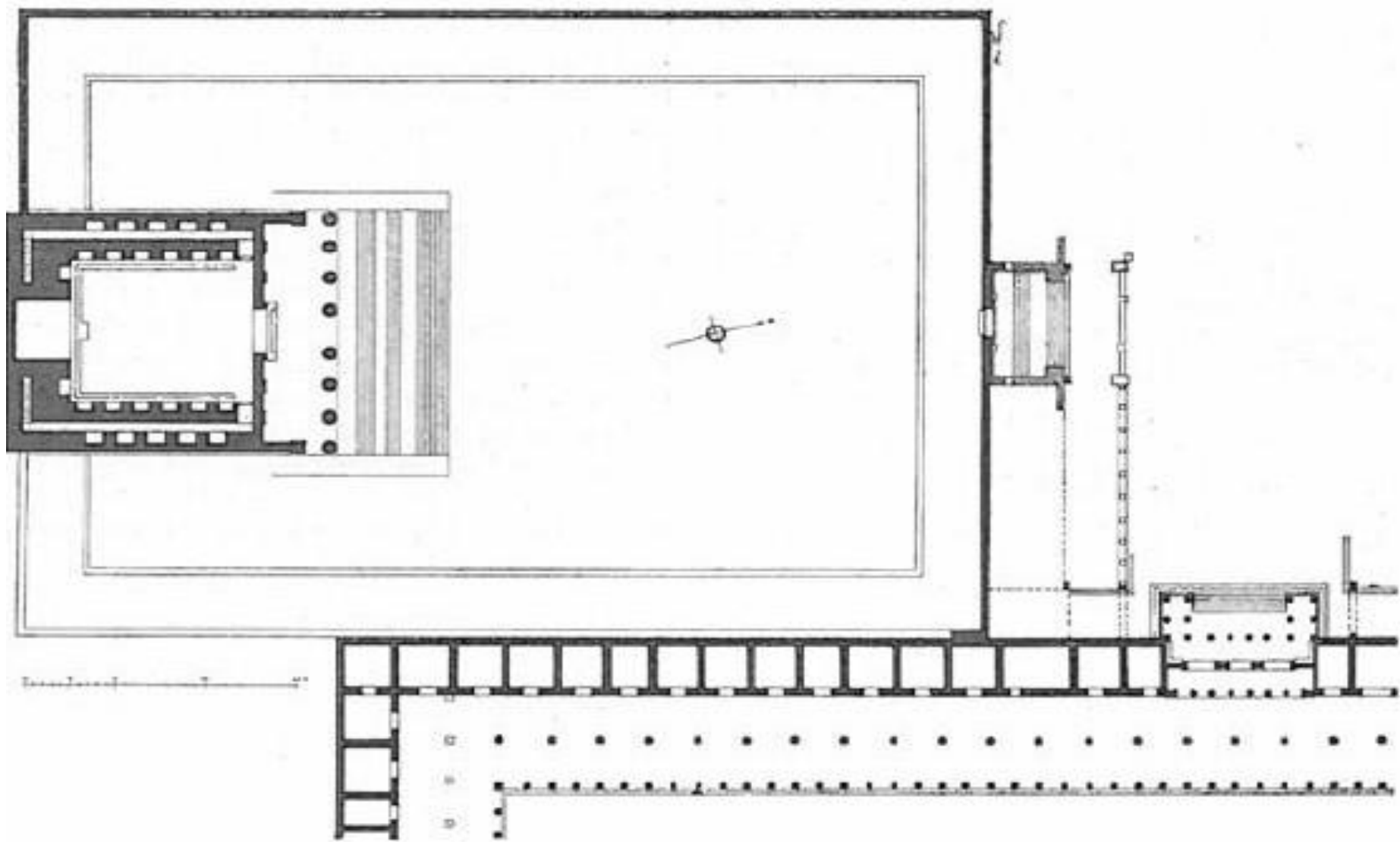
37°56'24.64" K 27°20'27.01" D

Bakış İrtifası 435 m

TİCARET AGORASI

Ephesos Mazaeus Mithridates Kapısı

TRAIANO AVGVSTVS OPTIMO PRINCIPI
POTESTATIS VI
IVLII CAESARIS AVGVSTI PATRONVS
INTERDICTVS

CELSUS KÜTÜPHANESİ

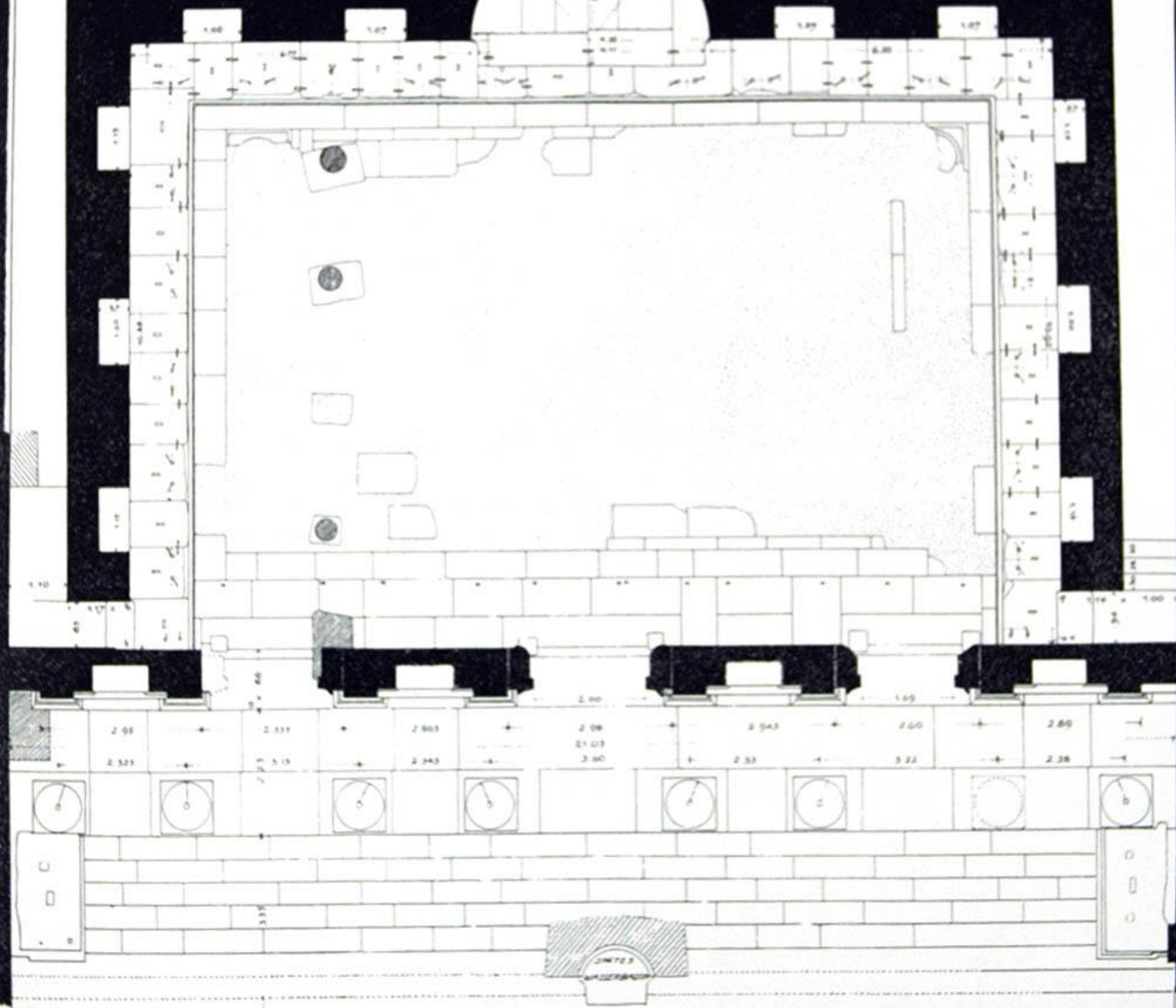

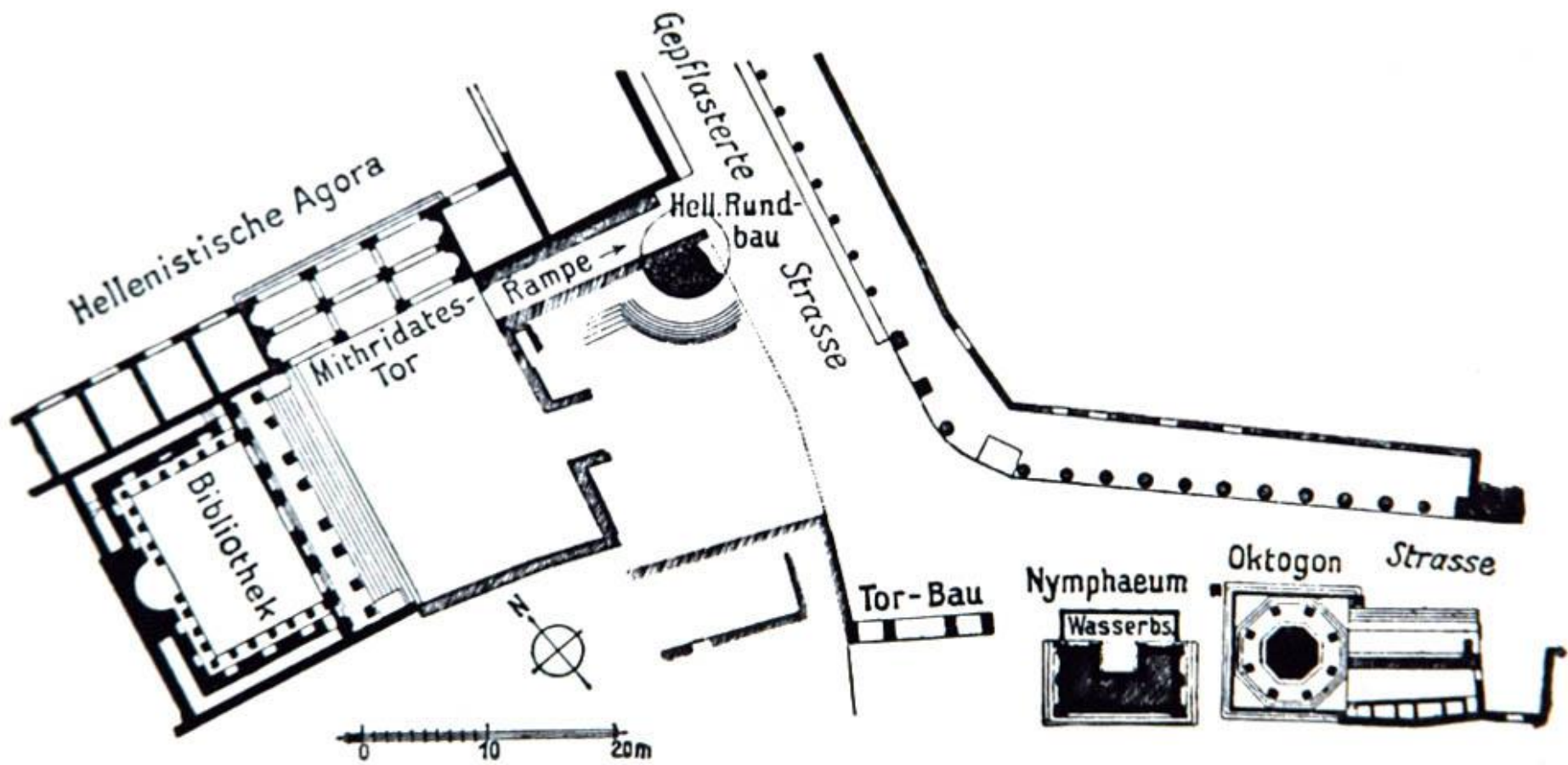

TRAPPENAUFGANG
ZUM OBERSTOCK I

EINGANG IN DIE
BIBLIOTHEK

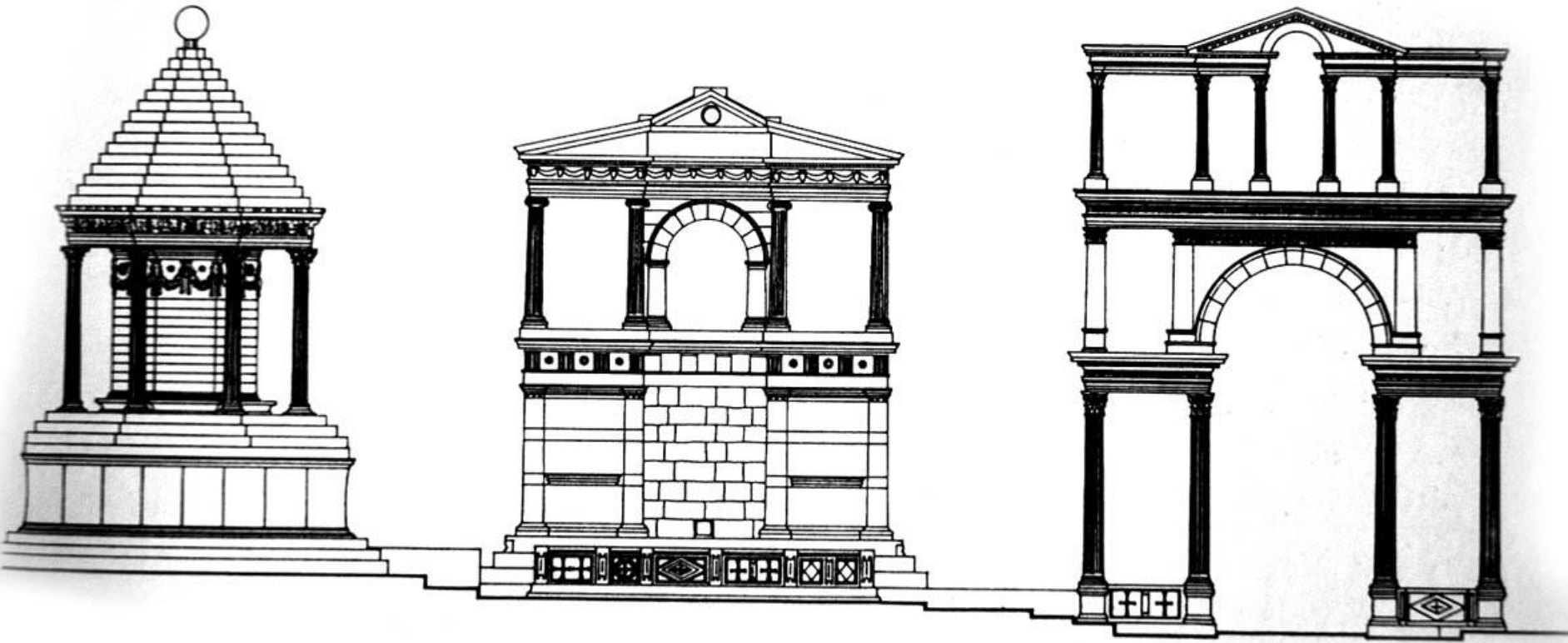
1:10

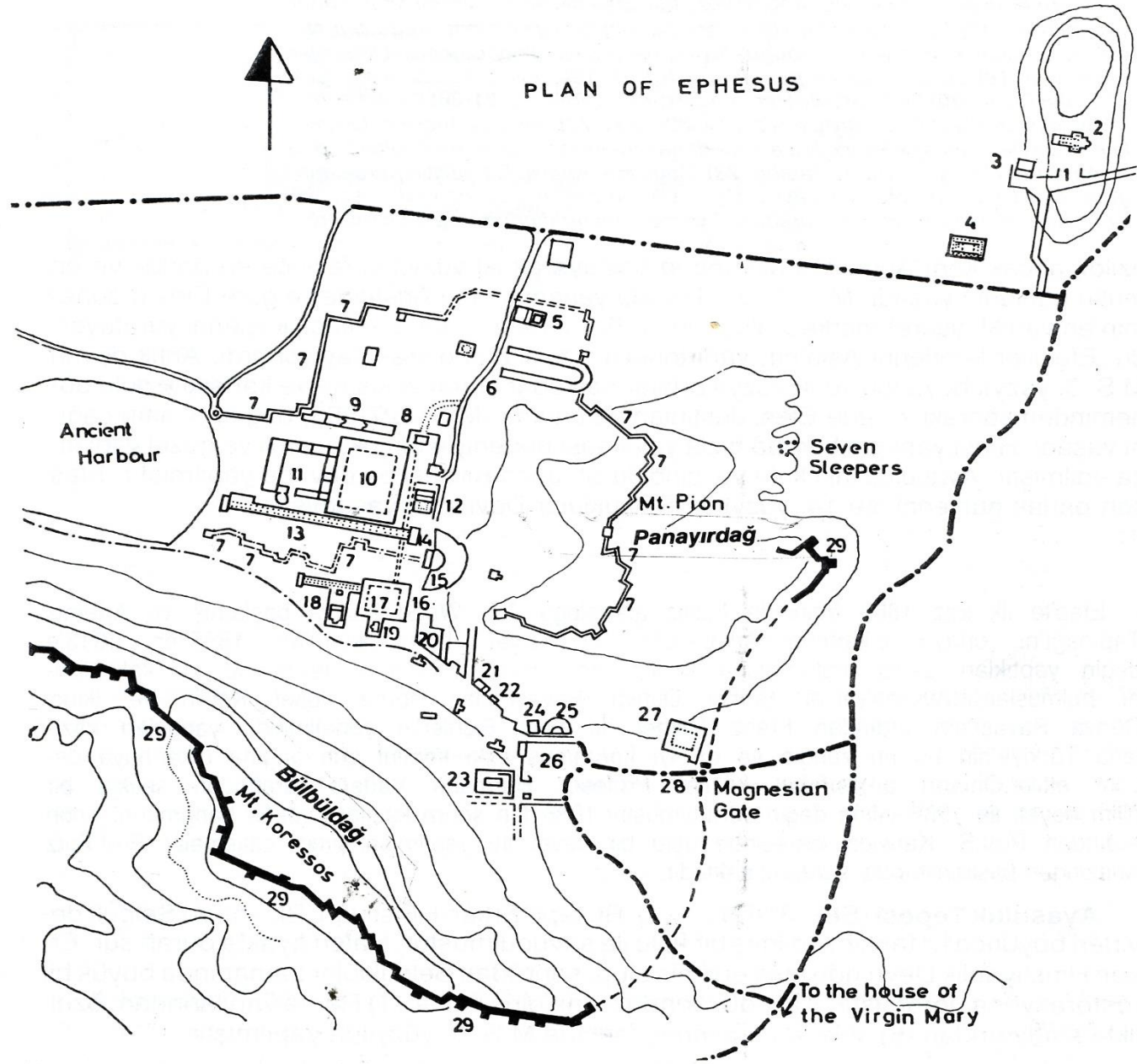

59: Planskizze der Gegend östlich der Bibliothek

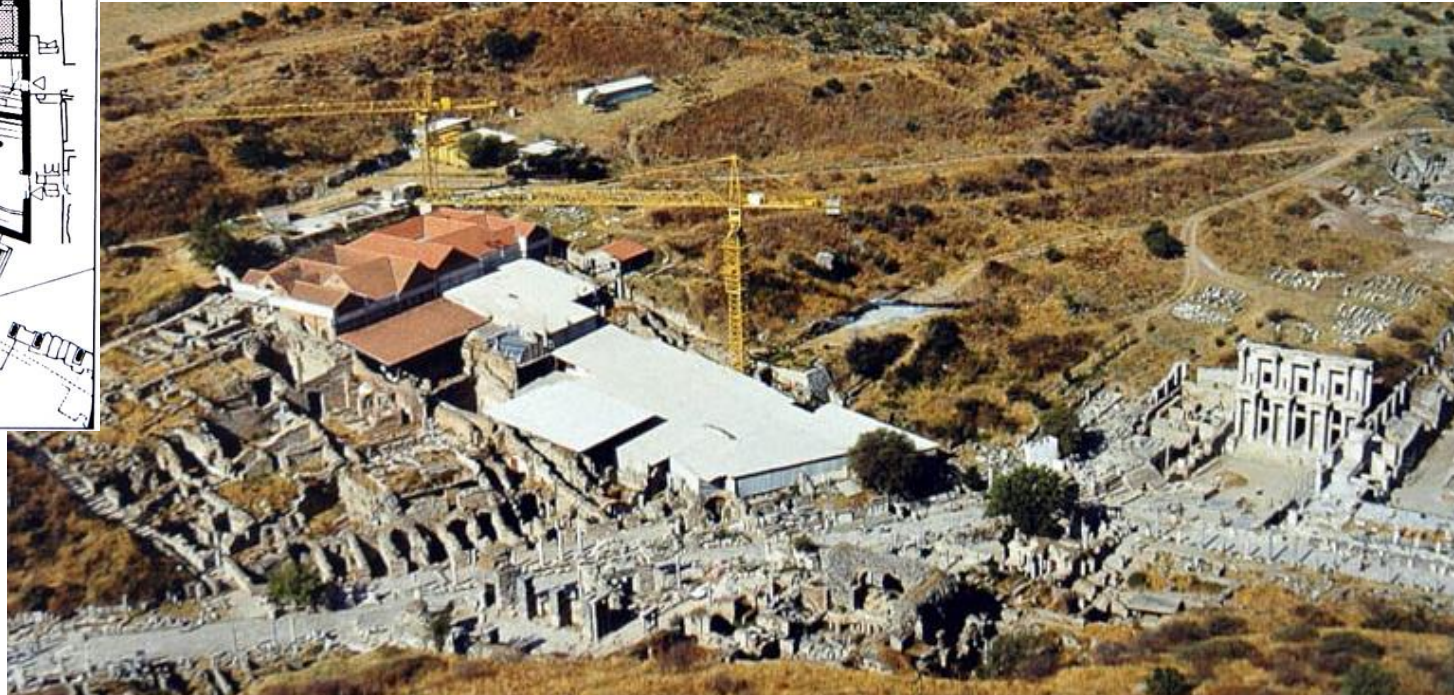
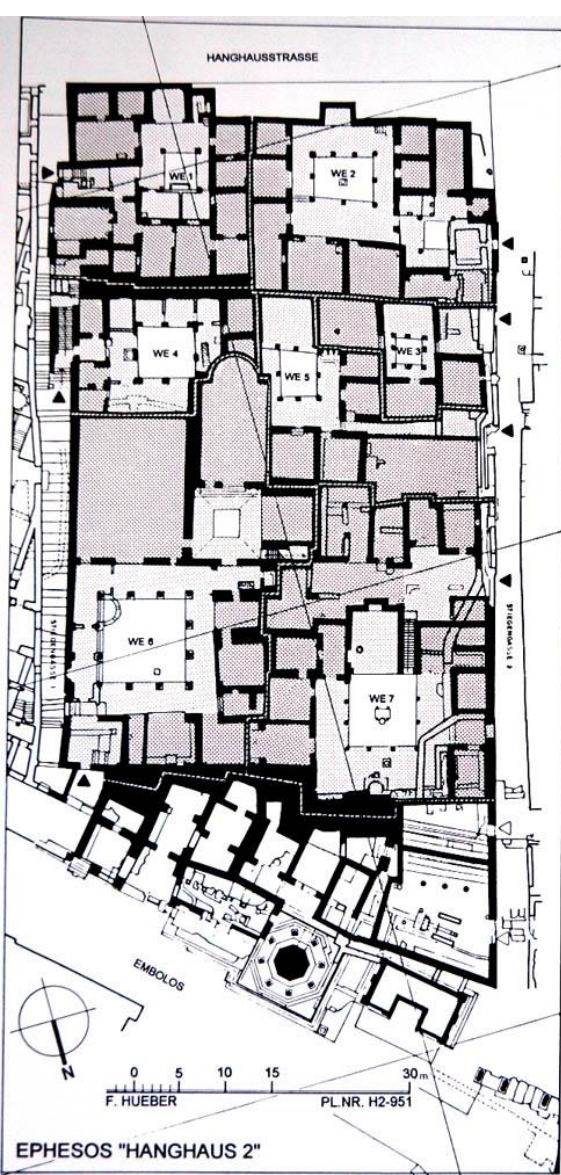
Oktagon - Androklos Heroonu – Hadrian Takı

PLAN OF EPHESUS

Yamaç Evler

YAMAÇ EVLER

Skolastika Hamamları

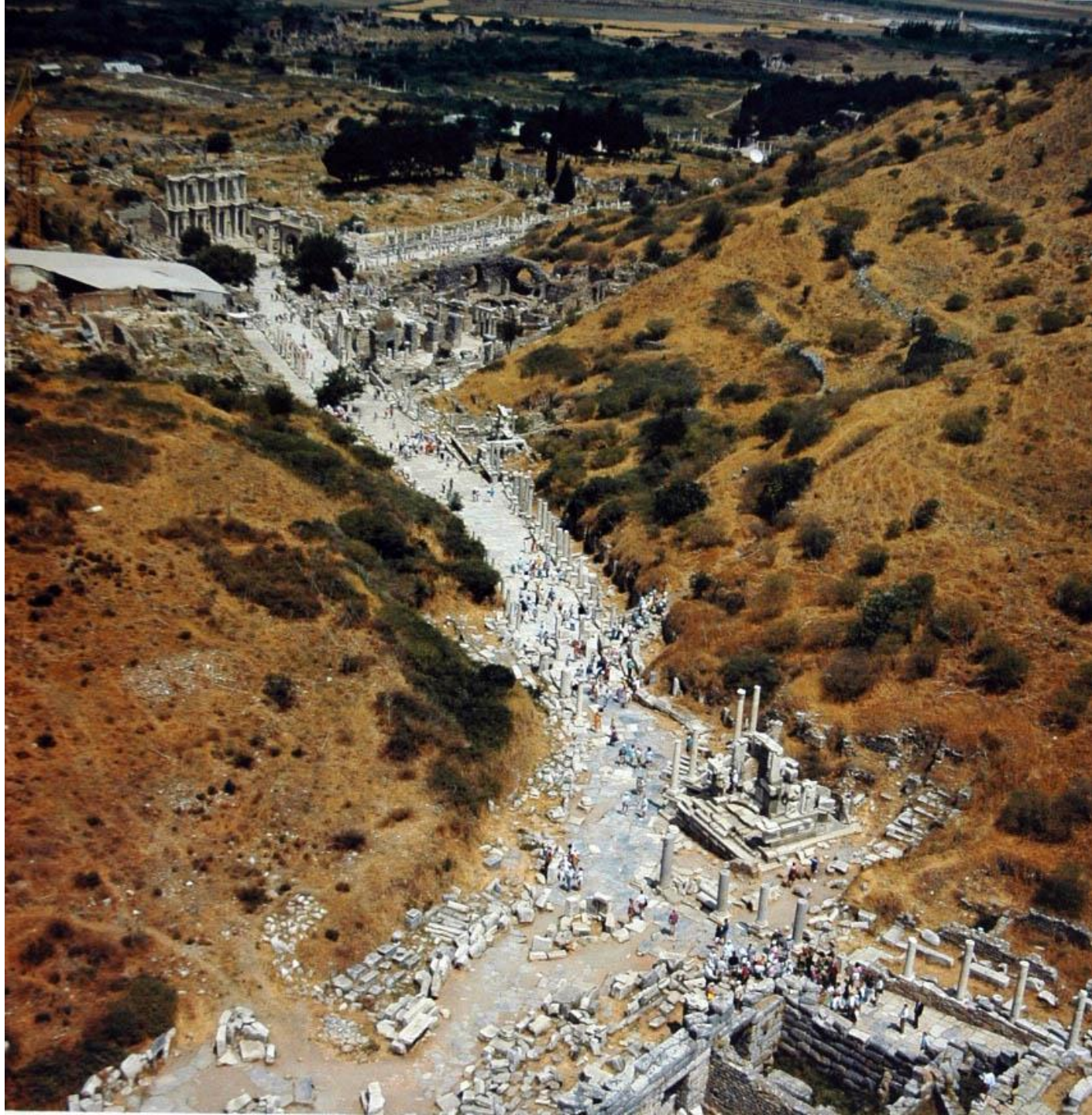

Hadrianus Tapınağı

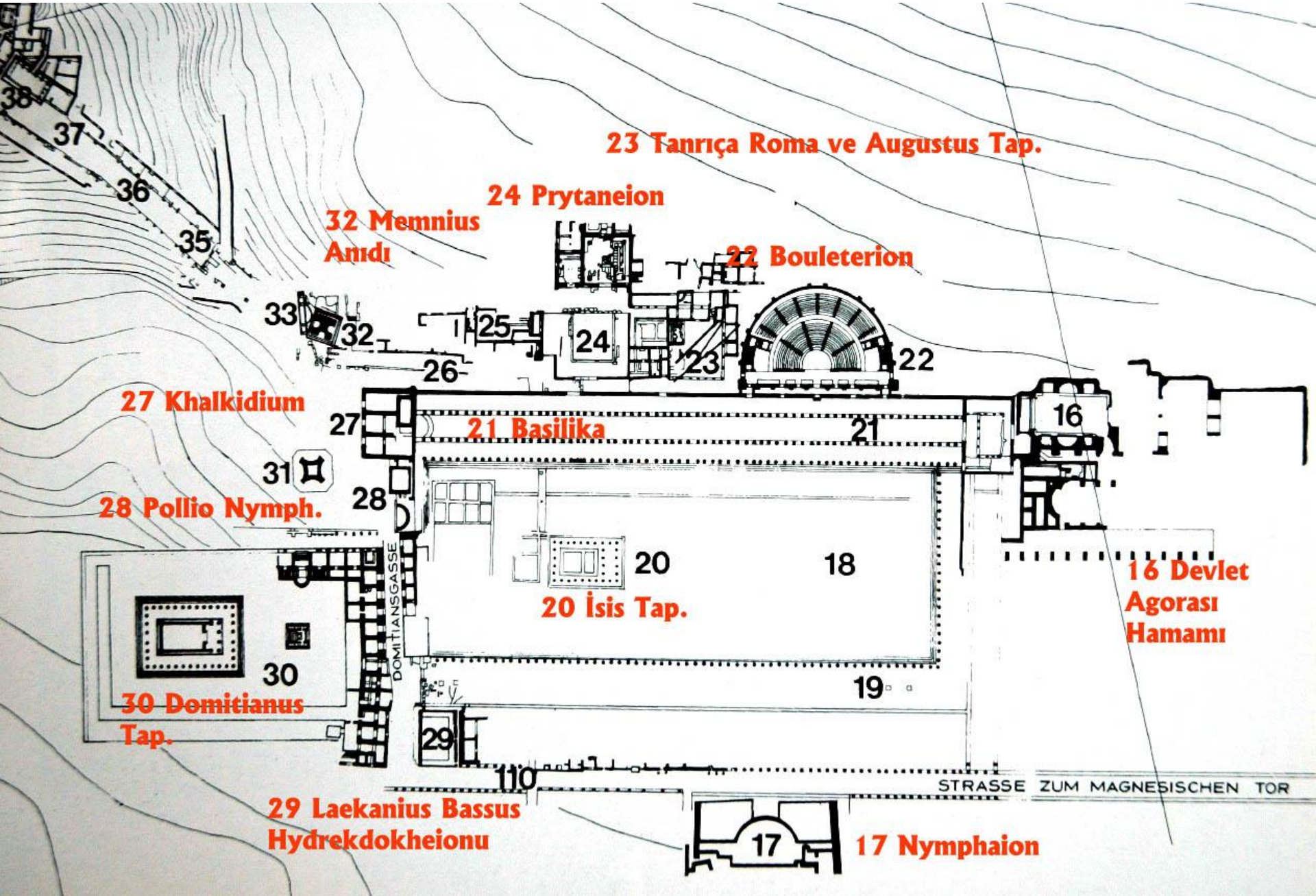
APOLLON TEMPLİ
SİDE (SİDE) ANTİK KENTİ
SİDE MÜZESİ
SİDE, ANTALYA İLİ

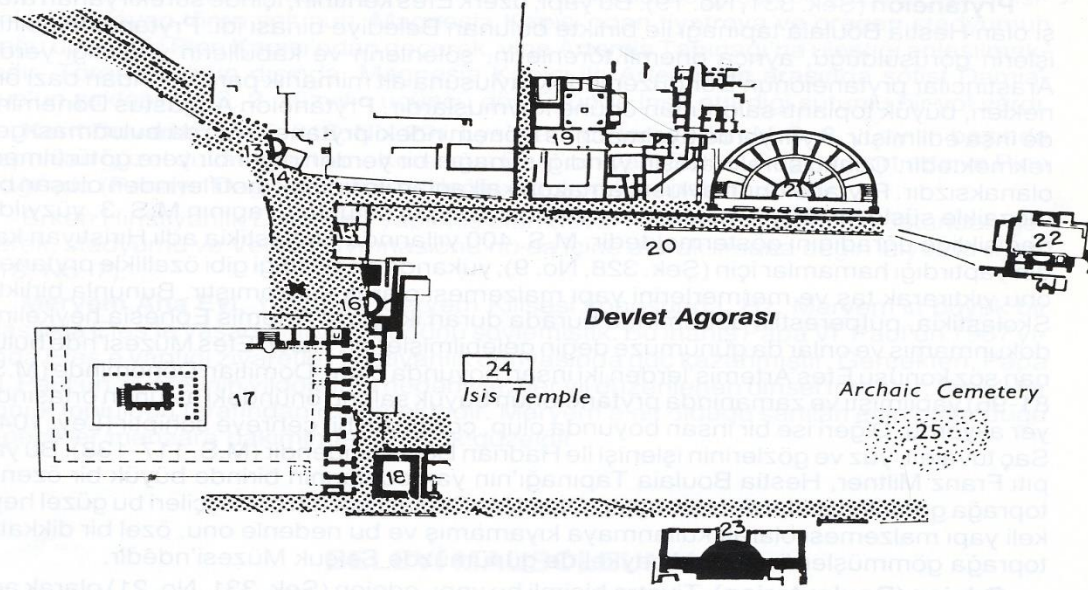

Traianus Çeşmesi

İmp. Domitianus (M.S. 82-96) Tapınağı

Şek. 331 - Efes. Kureterler Caddesi'nin üst kesimi, Domitian Sokağı ve Devlet Agorasının civarındaki yapılar.

Trajan Çeşmesi'ni geçtikten sonra, Herakles kabartmaları ile bezeli, M.S. 4. ya da 5. yüzyılda inşa edilmiş olan bir giriş kapısına ait kaide kalıntıları görülmektedir. Daha ileride, Domitian Sokağı kavşağında üç yapı yer almaktadır: **13)** Bir yazıta göre Hydreion yani çeşme olarak tanımlanan yarım daire biçimli yapı. **14)** Diktatör Sulla'nın torunlarından biri olan Memmius adına Geç Hellenistik Dönem'de dikilmiş olan anıt. **15)** Domitian Sokağı'nın kuzeybatı köşesinde bulunan ve kazıcıların "Socle Structure" olarak adlandırdıkları, işlevi bilinmeyen yapı. Kavşağın ortasındaki yuvarlak Roma sunağı buraya başka bir yerden getirilmiştir ve burada geçici olarak durmaktadır. Daha sonra Domitian Sokağı boyunca uzanan yapılar gelir: **16)** Marne su kemerini inşa ettirmiş olan C. Sextilius Pollio onuruna yaptırılmış anıt. Bir yazıta göre anıt, Augustus Dönemi'nde dikilmiş olup, M.S. 93 yılında apsisli bir çeşme yapısı ve çeşitli heykellerle süslenmiştir. Bulunan bazı heykeller Selçuk Müzesi'ne götürülmüştür. Polyphem efsanesini anlatan alınlık heykellerinin alçı kalıplarından oluşan rekonstrüksiyon müze bahçesinde. **17)** Tapınak, tonozlu bir alt yapı ile desteklenen bir teras üzerinde, hem yönetici hem de tanrı olan Domitian (M.S. 81-96) için inşa edilmiştir. Tapınağın yerinde çok az kalıntı bulunmaktadır. **18)** Çeşme, M.S. 80 yılında C. Laecanius Bassus tarafından yaptırılmıştır.

Kureterler Caddesi'nin sonunda, Domitian Sokağı kavşağının ilerisinde devlet agorasının girişini oluşturan bir kapının kalıntıları bulunmaktadır. Bu giriş kapısından bugün yalnız kabartmalarla süslü iki adet dört köşe ayak parçası kalmıştır. Kabartmaların birinde Hermes bir koçla, bir başkasında bir genç bir keçi ile, bir diğerrinde de bir tripod ile omphalos tasvir edilmiştir. Hermes tasviri, Devlet Agorasının yakınında oluşunu belirtiyordu. **19)** Prytaneion. Özerk Efes kentinin, içinde sürekli ateş olan Hestia Boulaia Tapınağı ile beraber bulunan belediye binası. **20)** Agoranın kuzey stoası, bir yazıta göre bazilika olarak tanımlanmaktadır. İon düzenindeki üç bölümlü bir kolonattan oluşan söz konusu yapı, Augustus Döneminin sonlarında inşa edilmiş ve Roma İmparatorluğu'nun geç bir döneminde Korinth başlıklarının eklenmesiyle değişikliğe uğramıştır. **21)** Odeion. Eskiden üstü örtülü olan bu yapınin prytaneionun yanında bulunması, onun hem odeion hem de bouleterion olarak kullanıldığını gösterir. **22)** Olasılıkla Flavius Damianus tarafından inşa ettirilmiş özel hamamlar. **23)** Anıtsal çeşme, M.S. 2. yüzyılda inşa edilmiş ve M.S. 4. yüzyılda da restore edilmiştir. **24)** Isis Tapınağı (?). **25)** Arkaik mezarlık.

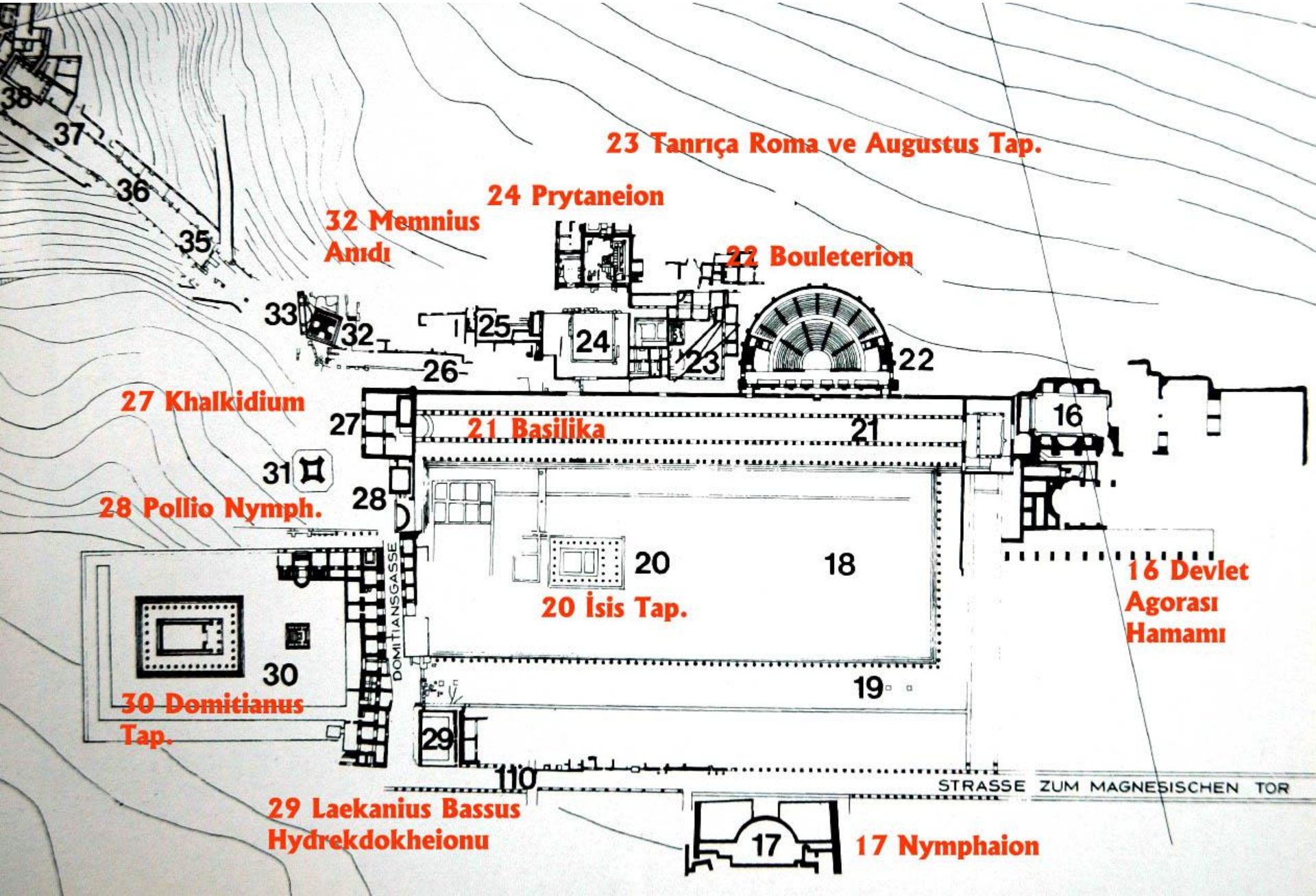

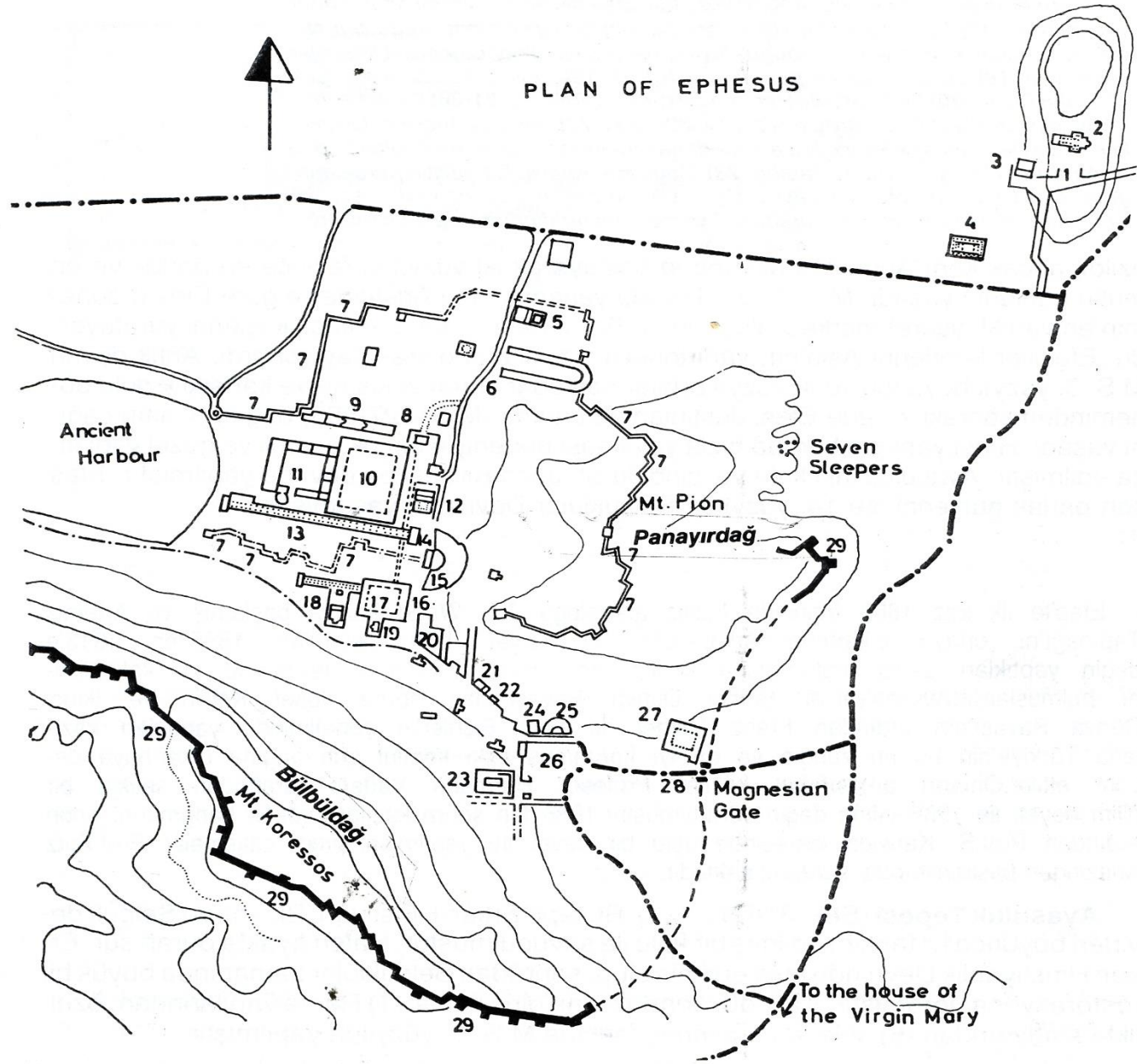
Yukarı Agora / Devlet Agorası

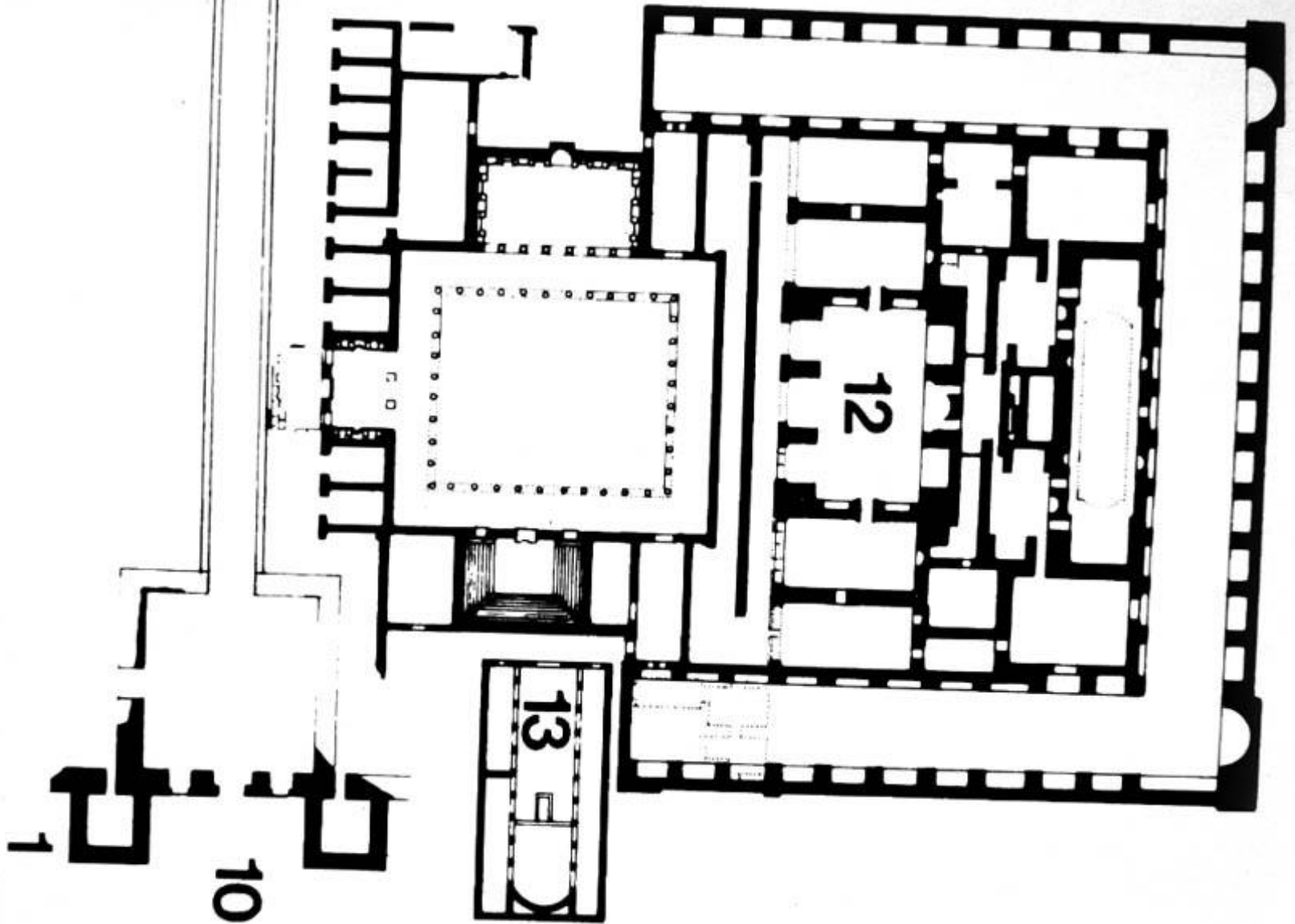

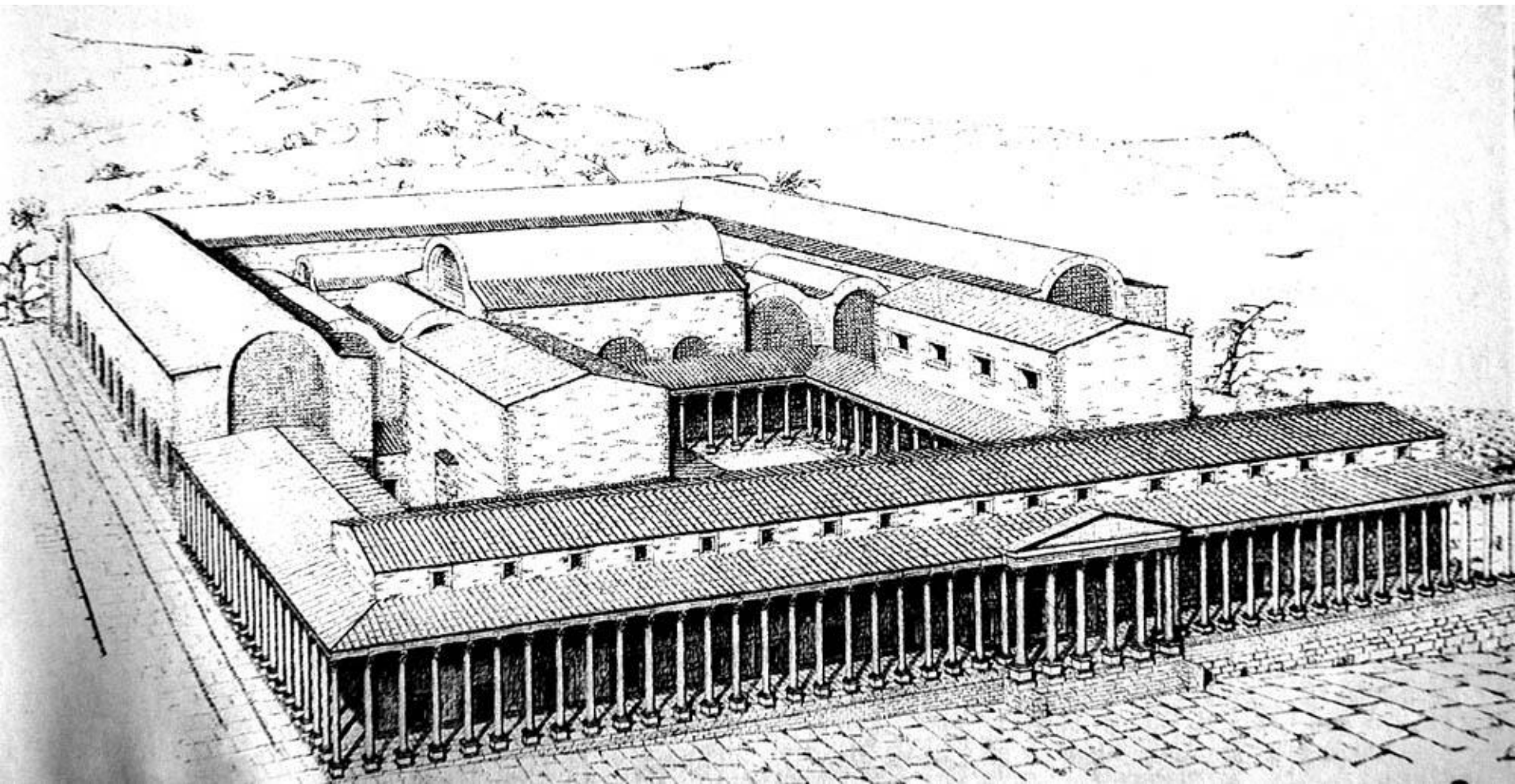

PLAN OF EPHESUS

Doğu Gymnasium

Magnesia Kapısı

